

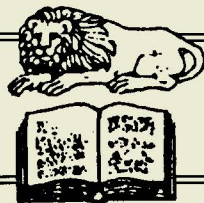

Jeromos füzetek

---

16. szám

Aratás '94

Szent Jeromos Bibliatársulat
« « « Budapest, 1994 » » »

Tartalomjegyzék

Örtorony (csőszkunyhó) Izraelben	címlap
Ajánlás	1
Csendes percek	2
Szentírásmagyarázat az Egyházban (Pápai Bibl. Bizottság)	5
Reinkarnáció-hit és a bibliai emberkép (Kovács Gábor)	9
Lélekvándorlás hite a Szentírásban? (Rajkai István)	16
Szövegelemző módszer (Vágvölgyi Éva)	19
<i>Melléklet: Élő Ige Bibliaiskola, 6. óra</i>	41-48]
A megszállott meggyógyítása és az archeológia (Gyürki László)	21
Szentföldi hírek (Székely István)	24
Olvasóink kérdezik (Szécsi József, Tarjányi Béla)	27
A világ bibliamúzeumai (Rajkai István)	29
A tolvaj (Balthazar Zsolt) [Kis Jeromos]	32
A bibliaapostolság hírei [Információk Társulatunkról]	35
Ajánlatunk	borító

J e r o m o s f ü z e t e k
Biblikus-lelkipásztori, gyakorlati folyóirat
lelkipásztorok, hitoktatók, bibliaapostolok számára
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6

Nyitva: hétfő-csütörtök 9-17 * ☎ 132-22-60

A szerkesztőbizottság tagjai:

Rajkai István, Székely István,

Tarjányi Béla, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Grafikák: Vágvölgyi Éva

Nyomda: Méhecske Kft

Ajánlás

A katolikus szentírásmagyarázatnak, – hogy megőrizze a kapcsolatot az Egyház hite és a Szentírás inspirációja között, – törekednie kell arra, hogy túllépjen a Biblia szövegeinek emberi vonatkozásain. Elsőrendű feladata és kötelessége a keresztény népet segíteni abban, hogy a szövegekben világosabban megértse Isten szavát, azt jobban a magáévá tegye és teljesen közösségben éljen Istennel. Ennek természetes feltétele az, hogy maga a szentírásmagyarázó felismerje a szövegekben Isten szavát. Ez csak akkor lehetséges, ha tudományos munkája buzgó lelki életben gyökerezik. [...]

A Szentlélek tanítása iránti fogékonyság a forrása és erősítője egy további magatartásnak, az Egyházhoz való hűségnek, mely elengedhetetlenül szükséges a szentírásgyarázat megfelelő műveléséhez. A katolikus egzegétában nem az az individualista ábrándkép él, amely azt sugallja, hogy a hívő közösségen kívül maradva jobban megérthetjük a bibliai szövegeket. Ennek éppen az ellenkezője igaz, hiszen a szövegek [...] a hívők közösségére, Krisztus Egyházára vannak bízva, hogy annak hitét táplálják s a közösséget a szeretetben való életre vezessék. E cél tiszteletbentartása teszi elfogadhatóvá a magyarázatot.

Részlet II. János Pál pápa ünnepi beszédéből,
amelyet 1993. április 23-án a *Providentissimus Deus*
enciklika 100 éves és a *Divino afflante Spiritu*
enciklika 50 éves jubileuma alkalmából mondott.

CSENDES PERCEK

1. Kivetették a hálót, s alig bírták visszahúzni a tömerek háltól. Erre az a tanítvány, akit Jézus kedvelt, így szólt Péterhez: Az Úr az! (Jn 21,6-7) Ennek a felkiáltásnak gyújtó hatása van. Péter nem csupán azért ugrik ki a bárkából, mert János látta az Urat, hanem mert ő maga is meglátja és kimondja: Igen, Ő az! Ő maga érez vonzódást Jézushoz.

Ez az a pillanta a keresztény életnek, amelyhez az út egy pontján el kell érkeznünk. Talán korán, már gyermekkorban vagy a felnőtté-érés idején jutunk el ide, de egy bizonyos pillanatban feltétlenül. Nem történik ez villámcsapás-szerűen, de az út egy pontján észrevesszük, hogy saját ügyünkről van szó. Ez a saját döntésünk. A hit megvallása, amelyet kereszteléskor mások mondtak ki helyettünk, személyes vallomás-sá lesz, amely immár egészen a sajátunk.

Ez az a döntő pillanat, amikor a keresztény erkölcsileg felnőtté válik; az az időpont, amelytől kezdve valóban van értelme bűnről és kegyelemről beszélni. Előtte is vétkezünk ugyan, de vétkeink csupán tökéletlenségek, meggondolatlan-ságok, olyan bűnök, amelyeknél még nem vagyunk egészen tudatában annak, hogy választásról van szó, döntésről Isten mellett vagy Isten ellen. A bűnnel kapcsolatban teljes erkölcsi tudatra csak akkor jutunk, amikor Istent keresve és Isten hívására válaszolva átérezzük teljes felelősségünket.

2. Jézus naponta újra megajándékoz bizalmával. Három dolog érdekli:

– Először is a szeretetemet. Azt kérdezi: Valóban a legfőbb érték-e számodra a barátság, a szeretet, a hűség? Kész vagy-e ezekért az értékekért feláldozni saját érdekeidet, önzésedet, kedvtelésedet?

– Másodszor azt kérdezi: Személyesen felém is irányul-e életedben ez a szeretet és barátság: az imában, az imadás-

ban, az Eucharisztia ünneplésében: abban, hogy gyakran gondolsz rám?

– A harmadik kérdése: Adod-e életedben ezeket az értékeket másoknak is, bárányaimnak, azoknak, akiket szeretek?

Ez tehát a szeretetre vonatkozó alapkérdés, amely felelősségvállalásra vezet. Jézus szeretetemet kérdezi, és ettől függően bíz rám valakit.

Jézus arra akar előkészíteni, hogy rámbíz valakit, legyen az a házasságban egyetlen személy, vagy legyen apostoli feladatként egy csoport, vagy legyenek azok az emberek, akikkel a munkahelyemen naponta együtt dolgozom, vagy legyen az az Istennek szentelt papi vagy szerzetesi életben az Úr nyájának egy része.

Gyakran olvastam kérdőíveket, amelyek összeállítói azt kutatják, mennyire alkalmas valaki valamely egyházi hivatal ellátására. Kérdezik, hogy tud-e jól prédikálni, adminisztrálni, szervezni, tud-e úrrá lenni nehéz helyzeteken. De egyetlen kérdés sem vonatkozik a szeretetre! Az említett kérdőíveken még soha nem találkoztam ezzel a kérdéssel: Tudsz-e szeretni? (Jn 21,13-17)

Jézust viszont éppen ez a szeretet érdekli: Tudsz-e szeretni? Mivel Jézus jól tudja, mit miért tesz, kérdése azt jelenti, hogy ez a legfontosabb, ez a döntő kérdés az ember számára. Ettől függ nemcsak az ember, de az egyház sorsa is. Ez a lényeges az egyház szervezetében és életében is.

Nézzük meg egy kissé közelebbről, hogyan kérdezi meg Jézus Pétert a szeretetéről. Háromszorosan kérdezi, mintha azt mondaná: Ez a kérdés, más kérdésem nincs... Ha ugyanis három különböző kérdést tenne fel – egyet a szeretetről, másikat a szervezőképességről, harmadikat a bölcs tárgyalókészségről – azt mondhatnánk, hogy követelményrendszert állít fel. Ő azonban háromszor is pontosan ugyanazt a kérdést teszi fel, mert hangsúlyozni akarja, hogy csupán ez az egy számít.

(Carlo M. Martini bíboros)

Kapcsolat

*Nem vagy világosság
És sötétség se vagy.
Nem látok semmit,
Csak érzem jelenlétedet.
Nyilván minden vagy,
Sötétséget és világosságot
Magadba foglaló.
Azt mondtam, nem látlak?
Nem így van, hiszen
Látlak, bár nem látok fényt,
Látlak, bár nem látok sötétet.
Látlak, de nem a szememmel.
Látlak, de nem az értelmemmel.
Látlak, de nem a szívemmel.
A bennem lévő lélek
Az, aki lát Téged.
Nincs alakod, tested,
Mégis érzékelem jelenvalóságodat.
Nézzük egymást,
De nincsenek tekintetek,
Melyek összekapcsolódnának.
Beszélünk egymáshoz,
De nincsenek szájak,
Melyek szavakat formálnának.
Nincs hangod,
Mégis szólsz hozzám.
Általad megismertem,
Hogy a valóság sokkal tágabb,
Mint amit az érzékszerveinkkel
Megtapasztalhatunk belőle.*

Pápai Bibliikus Bizottság

SZENTÍRÁSMAGYARÁZAT AZ EGYHÁZBAN

Előző számunkban kezdtük el közölni a Pápai Bibliikus Bizottság fenti című dokumentumának szövegét. Ezt folytatjuk az alábbiakban. A fordítást Székely István készítette.

A Szentírás gondolatrendszerétől függő megközelítése

Valamely szöveg értelmezése mindig függ a szöveg olvasójának felfogásától és helyzetétől. A mindenkori olvasók egyes szempontoknak különös figyelmet szentelnek, másokat önkénytelenül elhanyagolnak. Ezért elkerülhetetlen, hogy az egzegéták munkájuk során a kor gondolkodásmódjának hatására újabb megállapításokra jussanak, amelyekre másoknak azelőtt alig terjedt ki a figyelmük. Ehhez azonban a megkülönböztetés képességére is szükség van. Ma elsősorban a felszabadítási mozgalmak és a feminizmus kelti a legnagyobb figyelmet.

Feminista megközelítés

A feminista bibliai hermeneutika (szentírásmagyarázat) a XIX. század végén az Egyesült Államokban született, amikor a nők jogaiért folyó harc társadalmi-kulturális légkörében létrehozták a Bibliát felülvizsgáló bizottságot. Ez a bizottság kiadta A nő Bibliáját (The Woman's Bible) két kötetben (New York 1885, 1898). Ez az irányzat századunk hetvenes éveit óta, a női felszabadulási mozgalom révén új erőre kapott és hatalmasra duzzadt, főként Észak-Amerikában. Ha pontosak akarunk lenni, különbséget kell tennünk többféle feminista szentírásmagyarázati mód között, mert ezen a széles körön belül igen eltérően kezelik a Szentírást. Egységük forrása a közös téma (a nő) és a kitűzött cél (a nő felszabadítása és a férfiéval azonos jogok megszerzése).

Itt a feminista bibliamagyarázat három fő formáját említjük: a radikális, az új-ortodox és a kritikus irányzatot.

A *radikális* megközelítés teljesen elutasítja a Biblia tekintélyét, mivel azt állítja, hogy a Szentírást férfiak írták azzal a céllal, hogy biztosítsák a férfi uralmát a nő fölött (androcentrizmus).

Az *új-ortodox* magyarázat prófétai könyvként fogadja a Bibliát, és készségesen alkalmazza abban, amiben a gyengék, s így egyúttal a nők pártját fogja; ez az irányelv mintegy kánon a kánonban, hogy rávilágítson mindarra, amit a Szentírás a nő felszabadítása és jogai érdekében mond.

A *kritikus* forma kifinomult módszereket használ, és próbálja kideríteni a keresztény nő helyzetét valamint szerepét a Jézus-mozgalomban és a szentpáli egyházakban. E szerint ebben a korban már elismerték a nemek egyenjogúságát, de ezt azután a már meglévő újszövetségi írásokban – éspedig csak jóval később – nagyrészt eltűntették, mert egyre jobban felülkerekedett az apajogú rend és az androcentrizmus.

A feminista szentírásmagyarázat nem dolgozott ki saját módszert. Az egzegézis szokásos módszereit használja, főként a történetkritikai módszert. De hozzátesz két kutatási kritériumot.

Az első a feminista kritérium, amely a nők felszabadítási mozgalmából ered és a felszabadítási teológia általánosabb vonalában halad. Ez a következő gyanúsítási hermeneutikát alkalmazza: minthogy a történelmet rendszerint a győztesek írják meg, csak úgy tudhatjuk meg az igazságot, ha nem hagyatkozunk egyszerűen a szövegekre, hanem azokban olyan jelzéseket keresünk, amelyek bepillantást engednek valami másba.

A második kritérium szociológiai jellegű. A bibliai kor társadalmának kutatására támaszkodik, a társadalom rétegződésére, a nők helyzetére.

Ami az újszövetségi szövegeket illeti, a kutatás végső célja nem az a nőkre vonatkozó felfogás, ami az Újszövetségben megjelenik, hanem a nők 1. századbeli két eltérő helyzetének rekonstruálása: ezek egyike a zsidó és a görög-római világban szokásos helyzet, másika pedig az a gyökeresen új állapot, amely Jézus mozgalmában és a szentpáli egyházakban jött lét-

re, ahol mindenki, férfiak és nők Jézus férfi- és női tanítványainak közösségét alkották, akik mind egyenlők voltak. E nézet alátámasztására a Gal 3,28 szövegére hivatkoznak. Arra törekcsenek, hogy a mai kor számára ismét felfedezzék azt, ami fedelésbe került: a nő szerepét az ősegházban.

A feminista egzegézisnek számos pozitív mellékhatása van. Létrejötté óta a nők aktívabban vesznek részt az egzegétikai kutatásban. Gyakran a férfiaknál jobban sikerült észrevenniük a nők jelenlétét, jelentőségét és szerepét a Szentírásban, a kereszténység kezdeti történetében és az Egyházban. Annak a modern kulturális látókörnek alapján, amely nagyobb figyelmet szentel a nő méltóságának és szerepének mind a társadalomban, mind az Egyházban, új kérdéseket teszünk fel a bibliai szövegnek. Ezek új felfedezésekre adnak alkalmat. A női érzékenység talál és kijavít olyan elterjedt értelmezéseket, amelyek célzatosak és arra irányulnak, hogy igazolják a férfiak uralmát a nők felett.

Ami az Ószövetséget illeti, különféle tanulmányok fáradoztak azon, hogy a benne található istenképet jobban megértsük. A Biblia Istene nem valamilyen patriarkális gondolkodásmód vetülete. Isten Atya, de egyúttal a gyengédség és az anyai szeretet Istene is.

Attól függően, hogy a feminista egzegézis mennyire kötelezi el magát valamilyen programnak, ki van téve annak a kísértésnek, hogy a Szentírás szövegeit célzatosan s így vitathatóan magyarázza. Ekkor, hogy tételeit igazolja, jobb érvek hiányában gyakran kénytelen alkalmazni a *hallgatáson alapuló bizonyítást* (argumentum e silentio). Ez, amint tudjuk, általában megengedhetetlen; arra semmiképpen nem alkalmas, hogy biztos következtetések alapjául szolgáljon. Másrészt az a próbálkozás, hogy a szövegekben felfedezett halvány jelzések segítségével rekonstruáljunk egy történelmi helyzetet, amelyet maguk a szövegek szükségképpen elfedtek volna, valójában már nem egzegétikai feladat. Hiszen ez magának a sugalmazott szövegek tartalmának elutasításához vezet, hogy helyette egy másikat, egy mesterséges feltételezést állítson előtérbe.

A feminista egzegézis felveti a hatalom kérdését az Egyházban. Amint tudjuk, ebben az ügyben eltérő véleményekkel találkozunk és viták folynak. E témakörben a feminista egzegézis csak akkor segíthet az Egyháznak, ha nem esik áldozatául ugyanannak a hibának, amely ellen harcba indult. A maga részéről sem szabad szeme elől téveszteni az evangélium tanítását a hatalomról mint szolgálatról, azt a tanítást, amit Jézus összes tanítványaihoz intézett, férfiakhoz és nőkhez egyaránt.

A fenti bekezdés szövegéről a bizottság szavazással döntött. 19 résztvevőből 11-en helyeselték, 4-en elleneztek a szöveget, 4 személy tartózkodott a szavazástól. A szöveg ellenzői kérték, hogy a szavazás eredményét publikálják a szövegben. Ezt a bizottság magára vállalta.

Helyesbítés. Az előzőleg közölt részlet egyik mondata (JF 15, 4.o. 2. bekezdés utolsó mondata) helyes szövege a következő: Így alakul ki az az egyéni értelmezési mód, amely képtelen felismerni, hogy az Egyház a Biblián alapszik, életét és inspirációit abból meríti.

„...A feminista teológia említett törekvései mind az istenkérdésben futnak össze és érik el csúcspontjukat. [...] Ha az istenképben csak az egyik nem vonásai tükröződnek, akkor szükségképpen ennek a nemnek a tagjai, a férfiak lesznek azok, akik a legközelebb állnak Istenhez, és a legjobban megértik Isten akaratát. Ezért a nő csak a férfin keresztül – aki közvetlenül imago Dei [Isten képmása] –, férjén mint »fején« keresztül tud kapcsolatba lépni Istennel. Szent Ágoston egész részletesen kifejti ezt a gondolatot a Szentháromságról írt könyvében (De Trinitate, XII,7,10). Az ószövetségi zsidó törvény mindenütt ezt a hierarchikus rendet tükrözi vissza: először Isten, aztán a férfi, végül a nő. De ez a rend lényeges teológiai elv szerepét tölti be az Újszövetségben is. Szent Pál Gal 3,28 ellenére megerősíti a patriarchális, hierarchikus rendet: »Tudnotok kell, hogy a férfi feje Krisztus, a nő feje a férfi, Krisztusnak feje pedig az Isten... A férfi ne fedje be fejét, mert ő Isten képmása és dicsősége; az asszony azonban a férfi dicsősége« (1 Kor 11,3.7). Ez a felfogás tagadja, hogy a nő Isten képmása, és hogy közvetlen kapcsolatba tud lépni vele.

Ezért a feminista teológia ragaszkodik a Ter 1,27 és a Gal 3,28 új egzegéziséhez; a bibliai istenképben női, anyai vonásokat keres, hogy felülemelkedjék a férfijellegű istenképen; előnyben részesíti az olyan képeket, amelyek túllépnek a női-férfi vonások alkalmazásán...»

H.Pissarek-Hudelist, A feminista teológia, in: Mérleg 88/2, 142-143.o.

Kovács Gábor

REINKARNÁCIÓ-HIT ÉS A BIBLIAI EMBERKÉP

A reinkarnáció indiai eredetű tanítása különböző változatokban azt az alapgondolatot ismétli, hogy az emberi lélek, miután a halálban elvált a testtől, nem semmisül meg, de nem is lép be okvetlenül egy végleges állapotba, hanem új testben újjászületik, reinkarnálódik. Az Amerikai Egyesült Államokban, de újabban Európában is növekvő tendenciát mutat a reinkarnációban hívők száma. Újra és újra találkozunk azzal az állítással is, hogy az újratesztelés gondolata egyáltalán nem idegen a kereszténységtől, sőt a Bibliában is megtalálható.

Ez az állítás a bibliai antropológia teljes figyelmen kívül hagyását jelenti; ha nem tudatos félrevezetés, akkor nagyfokú tájékozatlanságot takar. A reinkarnációs elmélet a *lélek és a test laza egységét tételezi fel*. Szerinte a test nem részese az emberi önazonosságnak, hanem ugyanúgy levethetjük, mint egy ruhát, és helyette újat vehetünk magunkra. *A Biblia emberképe azonban gyökeresen más*. Az Úristen megalkotta az embert a föld porából, és orrába lehelte az élet leheletét. Így lett az ember élőlényé (Ter 2,7). E szemlélet szerint *az emberi lény szerves egység*, amely egyaránt magában foglalja a föld porát (fizikai-biológiai szint) és Isten leheletét (szellemi-transzcendens szint). A fizikai-biológiai szinten az embert nehéz megkülönböztetni az állatvilágtól; a Prédikátor megvallja teljes tudatlanságát: Az ember fiainak sorsa és az állatok sorsa egy és ugyanaz a sors... Ki tudja, vajon az emberek fiainak éltető lehelete fölfelé száll-e, és vajon az állatok éltető lehelete lefelé, a földbe száll-e? (Préd 3,19.21) Ugyanakkor ez az életre kelt marék por, a földet benépesítő élővilágnak ez a tagja a szellemi-transzcendens szinten magával a határtalan Istennel áll kommunikációban: Én vagyok az Úr, a te Istened (Kiv 20,2); Mielőtt megalkottalak anyád méhében, már ismertelek (Jer 1,5); Neveden szólítalak: az enyém

---

Reinkarnáció?

---

vagy (Iz 43,1); Védelmazem, mert ismeri nevem. Ha hozzám fordul meghallgatom (Zsolt 91,15). Jézus minden elvont gondolatmenet mellőzésével az élő Istennel való kapcsolatból vezeti le a halál utáni életet: Isten nem a halottak Istene, hanem az élőké (Mt 22,32).

Az emberi élőlény (héberül *nefes*, görögül *pszükhé*) tehát egyfelől halandó, másfelől halhatatlan. A Biblia a *nefes-pszükhé* szót, amelyet leggyakrabban *lélek*nek adunk vissza, különböző jelentésárnyalatokban használja. Néha azt jelöli vele, ami az emberben ki van szolgáltatva a pusztulásnak: az ember lélegző mivoltát, biológiai szintjét; ilyenkor azt olvaszuk, hogy a *nefes* meghal: Haljon meg az én lelkem a filiszteusokkal együtt! (Bír 16,30; v.ö. Szám 23,10; Ez 13,19). [Az ilyen helyekre szeretnek hivatkozni Jehova tanúi]. Máshol a Biblia szembeállítja a *nefes-pszükhét* a pusztulásra ítélt test sorsával: Ne féljetez azoktól, akik a testet megölik, a lelket azonban nem tudják megölni (Mt 16,25). A *nefes-pszükhé* ilyenformán az emberi egzisztencia paradox kettős-ségének, egyidejű földfelettségének kifejezésévé válik; egyszerre mond immanenciát és transzcendenciát, halandóságot és halhatatlanságot. A kettő szintézisét a *föltámadás* fogalmában találjuk meg. Az Egyház hittételként vallja a lélek halhatatlanságát (DS 1440), de hitünk tengelyében a *holtak föltámadása* áll: *Elérkezik az óra, amikor a sírokban mindnyájan meghallják az Isten Fia szavát, és előjönnek. Akik jót tettek, azért, hogy feltámadjanak az életre, akik gonoszat tettek, azért, hogy feltámadjanak a kárhozatra* (Jn 5,29).

Ez azt jelenti, hogy a szerves egység, amit embernek hívunk, a maga egészében learatja az egyedül jó (Mk 10,18) Isten-

hez való kapcsolatának gyümölcseit. Ez a beteljesedés visszavonhatatlan, végleges. Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot... Távozzatok szíнем elől, ti átkozottak, az örök tűzre... Ezek örök büntetésre mennek, az igazak meg örök életre (Mt 25,34.41.46). Az ember már halálával belép a boldogság vagy boldogtalanság véglegesébe: *A koldus meghalt, és az angyalok Ábrahám kebelére viték. Meghalt a gazdag ember is, és eltemették... A pokolban kínjai közt feltekintett... Köztünk és köztetek nagy szakadék távong, hogy akik innét át akarnának menni hozzátok, ne tudjanak, se onnét ne tudjon hozzánk átjönni senki* (Lk 16,22-23.26).

E véglegességben osztozik az ember fizikai-biológiai szintje is, amely olyan változáson megy keresztül a föltámadásban, mint a mag, amikor növény lesz belőle: *Amit elvetsz, nem hajt csírá, hacsak el nem rothad. Amit elvetsz, még nem növény, az csak azután fejlődik, hanem pusztá mag, például búzaszem vagy más egyéb. Isten testet ad neki tetszése szerint, minden magnak neki megfelelő testet* (1 Kor 15,36-38).

Az Újszövetség nyelvezete új lehetőséget talál az ember transzcendens, Istennel dialógusban álló dimenziójának kifejezésére a görög *pneuma* szóban, amelyet többnyire szintén *lélek*-nek fordítunk, vagy ha a *pszükhétől* meg akarjuk különböztetni, *szellemnek*. [Egyes szabadegyházaknak az a kísérlete, hogy mindig *szellemnek* adják vissza a *pneuma* szót, gyökeretlen a magyar nyelvben, és további fogalomzavarhoz vezet.] A *pneuma* az embert kimondottan a maga Istenre nyitottságában, a természetfölötti életre való alkalmasságában fejezi ki. Nem érthetünk egyet azokkal, akik a *pneumát* és a *pszükhét* az ember két külön metafizikai alkotórészének tekintik; az emberi lélek ilyen feladarabolását az Egyház már 870-ben elvetette (DS 657), és most a Katolikus Egyház Katekizmusában újból elveti (367. sz.). A Szentírás nem elvont metafizikai összetevőkben gondolkodik, hanem élő dinamizmusokban. A *pneuma* az emberi lény fölfelé mutató dinamizmusa, nyitottsága a Határtalanra. Ennek a fogalomnak segítségével sikerül Szent Pálnak leírnia az ember biológiai szintjének részesedését a beteljesülés végleges-

Reinkarnáció?

---

ségében: *Érzéki testet (szóma pszükhikon) vetnek el – szellemi test (szóma pneumatikon) támad föl* (1 Kor 15,44).

A szóma pneumatikon az ember fizikai-biológiai valóságának a természetfölötti isteni érintés szintjére emelkedése, integrálódása abba a Szentlélektől létesített megújulásba, ami a megszentelő kegyelem, majd Isten színről-színre látása formájában először az emberi lény világfölötti-szellemi szintjén jelentkezett. A test is belép az üdvösségbe; ugyanígy az egzisztenciális csőd beteljesedésébe, a kárhozatba is. A teljes ember üdvözül és a teljes ember kárhozik el.

Ratzinger alapos fejtegetései kimutatják, hogy a testtől megkülönböztetett halhatatlan lélek fogalma, úgy ahogy azt a középkori teológia kidolgozta, korántsem a platóni testbe börtönzött lélek pogány fogalmának átvétele, hanem sajátosan keresztény képződmény, amely nélkül lehetetlen kifejezni az evangéliumnak az örök életre vonatkozó igazságait.¹ A keresztény értelemben vett lélek, miközben különbözik a testtől, utal arra, és vele alkot egy szubsztanciát, mint annak formája. A görög filozófiából merített nyelvezeten keresztül bibliai igazságok szólnak meg és öltenek szisztematikus formát. A platóni értelemben vett lélek vándorolhat, de a keresztény lélek komplementaritásban, szerves kölcsönösségben áll a testtel. A keresztény értelemben vett lelket másik testbe helyezni képtelenség. Népszerű szinten ezt így lehet szemléltetni: Még a cipőjét se tudom viselni egy másik embernek – hogyan tudnám a testét? A test attól ez a test, hogy ennek az embernek a lelke nyomja rá személyazonosságának bélyegét. Egy embernek csak egy teste lehet.

A halállal eldől az ember örök sorsa. Az ember számára az a rendelkezés, hogy egyszer haljon meg és utána ítéletben legyen része (Zsid 9,27). Nincs haladék, újrakezdés egy másik életben! A reinkarnáció hívei azzal érvelnek, hogy ez igazságtalanság volna, mert nem egyforma esélyekkel indultunk az életnek. A Biblia válasza: az ítélet mindenkit saját körülményei szerint mér meg. Aki sokat kapott, attól sokat követelnek (Lk 12,48).

---

¹ Ratzinger, Eschatologie (Pustet, Regensburg, 1978. 119-135.o.).

Célunk nem az, hogy saját erőnk-ből megszabadulva vágyainktól egy vágytalan Nirvánába jussunk, hanem Isten szabadon felajánlott szeretetének szabad elfogadása. Az emberi egzisztencia a lélekvándorlás hitében egy személytelen törvény kérlelhetetlen mechanizmusa szerint bontakozik ki, a keresztény hit szerint a szeretet dialógusában. Nehéz elgondolni nagyobb különbséget! Az ember örök sorsának keresztény értelmezését semmi sem szemlélteti olyan jól, mint a megtérő gonosztevő sorsa a kereszten: Ma velem leszel a paradicsomban (Lk 23,43). Nem a személytelen karma üdvözít, hanem a Személyes Irgalom elfogadása.

Halál utáni tisztulást a kereszténység is ismer; egyesek üdvözülnek, de csak mintegy tűz által (1 Kor 3,15). A tisztító tűz azonban nem újrakezdés, nem visszatérés egy másik testbe, hanem a lélek alkalmassá válása Isten színről-színre látására. A tisztító tűzben szenvedők már biztosan üdvözülnek.

Az az újjászületés, amelyről Jézus beszél Nikodémusnak (Jn 3,3-8), az összefüggés szerint nem testi, hanem lelki (8.v.); nem újratestesülésről van szó, hanem a kereszttség kegyelméről. Ugyanúgy nem lehet a lélekvándorlás érvének tekinteni, hogy Jézus azt mondja Keresztelő Szent Jánosról: Ha tudni akarjátok, ő Illés, akinek el kell jönnie (Mt 11,14). Jézus itt egy olyan próféciára utal, amely sokat foglalkoztatta a kortárs zsidóságot, s amelynek alapján a Messiás érkezése előtt Illés visszatérését várták: *Nézzétek, elküldöm nektek Illés prófétát, mielőtt elérkenék az én nagy és félelmetes napom. Ő újra fiaik felé fordítja az apák szívét és apáik felé a fiak szívét, nehogy elmenjek és átokkal sújtsam a földet* (Mal 3,23-24).

Reinkarnáció?

Jézus kijelentése mítoszتانítja az Illés személyéhez fűződő várakozást, akiről 2 Kir 2,11 alapján úgy képzelték, hogy élő testben ragadtatott az égbe. Jézus *típusként* láttatja Illés próféta alakját: Keresztelő Szent János személyében beteljesedett az előkép, ezért küszöbön áll a végső, messiási idő. De amikor Illés próféta megjelenik Jézus mellett (Mt 17,3; Mk 9,4k; Lk 9,30), egyik evangélista sem nevezi őt Jánosnak. *A személyek ilyen összekeverése tökéletesen idegen a bibliai gondolkodástól.* Csak a babonás Heródes Antipász fejében fordul meg, amikor híreket kap Jézusról: János támadt fel, akit lefejeztettem (Mk 6,16). De ez sem reinkarnációs gondolat, hiszen Jézus nem János halála után született, hogy az ő újratestesülésének lehetne gondolni.

A reinkarnáció hívei elméletük megdönthetetlen bizonyítékának hirdetik a *regressziós hipnózist*, melynek során állítólag felszínre hozhatók a kísérleti alany előző életének (életeinek) emlékei. Semmiképpen sem látható be azonban, hogyan lehetne igazolni azt, hogy egy tudatküszöb alól felbukkanó emlék valóban egy másik életből származik. Nem egyszer sikerült is kimutatni, hogy az ilyen élményanyag a saját gyermekkor elfelejtett emlékei közé tartozott. Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a fantázia boszorkánykonyhájában – mint azt álmaink világa sokszorosan bizonyítja – személyes életfoslányaink is képesek a legmeglepőbb alakot öltetni. És ha mégis a kísérleti alany saját életétől különböző élet emlékei jelennének meg a regressziós hipnózisban – nos, akkor mi bizonyítaná, hogy ezek csakugyan *saját korábbi életének emlékei*, és nem az ősök világából örökölt emlékek, a Jung-féle kollektív-tudattalan értelmében? Természetesen ez is kérdéses hipotézis; de a kereszténységtől nem idegen a gondolat, hogy életünk bizonyos elemei az ősöktől származnak (legszemléletesebben bizonyítja ezt az áteredő bűn tana). Mi jogosítja fel a regressziós hipnózis végzőjét, hogy a kísérleti alany fölbugbanó emlék- vagy fantáziaanyagát *annak saját előző életéből származónak* minősítse? Maga a kísérlet semmiképpen; a probléma *interpretációs* jellegű. Amennyiben a kísérletet végző hisz vagy hinni vágyik a reinkarnációban, bizonyítottanak fogja tekinteni azt, aminek bizonyítására ez a módszer *elvileg* alkalmatlan.

Sőt, tovább is mehetünk: mi garantálja, hogy a kísérletet végző (akár saját tudatos szándékán kívül is) nem szuggerálja a kísérleti alannak a reinkarnációs anyag szállítását? A hipnózis állapota közismerten megnyitja az alanyt a szuggesztiónak. Mi garantálja, hogy a kísérleti alany – hogy a kísérletező kimondott, vagy ki nem mondott várákozásának megfelelően – nem produkálja jóhiszeműen a várt anyagot? *Mundus vult decipi* (a világ azt akarja, hogy becsapják). Spiritizmussal kísérletező – becsületes és nagy ellenőrző apparátussal dolgozó – úriemberrekről tudjuk, hogy a csaló médium a legotrombább trükkökkel tudta az orruknál fogva vezetni őket. A kísérletezők bölcssek lehetnek, de van bölcsesség, amely nem felülről származik, hanem földi, érzéki, sátáni (Jak 3,15). Ki garantálja, hogy a fölöttébb szuggesztibilissá [befolyásolhatóvá] vált kísérleti alany képeibe nem avatkozik be a Hazugság Atyja, aki szereti a világosság angyalának tettetni magát? Amikor a regressziós hipnózis egy személy fogantatása előtti [saját] időbe lép, eleve feltételezi, hogy (a keresztény hittel szöges ellentétben) volt ilyen idő, és ezzel végérvényesen átlép a tudomány területéről az *okkultizmus* területére. Az okkult törekvésekkel szemben a Biblia a leghatározottabban elítélő álláspontot foglal el (MTörv 18,9-14), és ez az Újszövetségben is teljes érvényben van (Csel 19,19). Figyeljük csak meg Pál apostol viselkedését a filippi jóseánnyal szemben (Csel 16,16-19). Ez nem mond semmi rosszat vagy bűnösöt; Pál a jelenség *okkult jellegét* utasítja vissza. Hasonló okokból veszélyes és megengedhetetlen manipulációnak tartom a regressziós hipnózis végzését is.

A reinkarnáció a bibliai hittel és a józan antropológiával összeférhetetlen, kísérleti bizonyítékokkal elvileg nem igazolható állítás. Ami az állítólagos tényeket illeti: *mundus vult decipi*, és ezt nemcsak a sátán tudja, hanem az újságírók is. Valaki olyan hírről számolt be, hogy egy újszülött (természetesen előző életéből származó) aranyfoggal jött a világra... Ha ez így történt volna, érdekes esete volna pl. a fogkoronavándorlásnak (azt nem látom be, hogy a lélekvándorlásnak miért). De nem kívánom ellenőrizni a hír valóságát. Láthatatlanban is meg tudok különböztetni egy újratestesült lelket egy újszülött kacsától.

Rajkai István

LÉLEKVÁNDORLÁS HITE A SZENTÍRÁSBAN?

Gyakran tapasztalom hívő katolikus értelmiségiek körében, mennyire nyitottak és fogékonyak a reinkarnációs elképzelések iránt. Az utóbbi időkben e témában Magyarországon megjelent számos könyvet olvasva lehetségesnek tartják, hogy azon emberek számára, akik az Isten által elgondolt tökéletességet nem érik el, a tisztítóűz itt a földön, sorozatos újjászületéseken keresztül valósul meg. A reinkarnációs elképzelések szószólói gyakran hivatkoznak a Szentírás egyes helyeire annak igazolásaként, hogy tanításuk nem idegen a kereszténységtől, hiszen annak nyomai megtalálhatóak a Bibliában.

Legtöbbször *Keresztelő Szent János* személyére hivatkoznak, akiben – szerintük – maga Jézus is Illés próféta lelkének újbóli megtestesülését látta, hiszen ezt mondta róla: *S ha tudni akarjátok, ő Illés, akinek el kell jönnie* (Mt 11,14k), a színeváltozás alkalmával pedig: *Illés már eljött, de nem ismerték fel... Ekkor a tanítványok megértették, hogy Keresztelő Jánosról beszélt nekik* (Mt 17,10–13). Illés próféta a 2 Kir 2,1–18 tanúsága szerint nem halt meg, hanem tüzes szekéren elragadtatott a mennybe. Nincs okunk feltételezni, hogy az elbeszélést hagyományozói, leírói vagy akár maga Jézus ne szóserint értették volna. Márpedig ha Illés nem halt meg, nem történhetett meg lelkének testétől való elválása sem, ami elengedhetetlen feltétele lenne annak, hogy egy másik testben újra megszülessen. Jézus szavai tehát nem Illés reinkarnációját erősítik meg. – Ha Máté evangélista a színeváltozás hegyén történeteket valóban a lélekvándorlás fogalmi szerint gondolta el, akkor nem Illésnek kellene megjelennie Mózes és a megdicsőült Jézus mellett, hanem Keresztelő Jánosnak, ha ő lenne Illés lelkének legutóbbi reinkarnálódása. A lélek visszavándorlása egy 850 évvel korábban levetett testbe még a reinkarnáció hite szerint is elképzelhetetlen.

Hogyan értsük ezek után Jézus szavait? A zsidóságban régóta él annak hite, hogy a végső időkben, a Messiás eljövetelkor Illés próféta Isten mellől visszajön a földre (Mal 3,23k, Sir 48,1–12). Ezért hagnak üresen

ma is egy széket az asztal körül, vagy a zsinagógában a legnagyobb ünnepeken. A kereszténység viszont úgy értelmezi az ószövetségi Ígélet beteljesedését, hogy Illés előképe Jánosnak, vagyis a Keresztelő Illés prófétához hasonlóan nagy próféta, aki tanúságot tesz Jézusról, a Messiásról.

A másik fontos bibliai hely a *vakon született meggyógyításának* elbeszélése (Jn 9,1–41). Ebből sokan azt olvassák ki, hogy a reinkarnációt legalább a tanítványok ismerték, ezért kérdezték meg Jézust: *Mester, ki vétkezett, ez vagy a szülei, hogy vakon született?* (9,1k). – Rabinikus elképzelés szerint az ember minden betegségét a bűn büntetéseként kapja Istentől. A szülői vétek miatti szenvedést maga a Biblia is ismeri (Kiv 20,5). Későbbi rabinikus fontolgatások szerint a gyermek már anyja méhében is vétkezhet, sőt, életében később elkövetendő bűne miatt Isten jóelőre, még születése előtt megbüntetheti (Vö. Strack–Billerbeck, *Kommentar zum N.T. aus Talmud und Midrasch*, München, 1923, I/527–529.o.) A tanítványok kérdése mögött ez az okoskodás húzódhat meg, de nem lehetetlen egy korábbi élet feltételezése sem, hiszen alexandriai Filó (Kr.u. 25–50) műveiből tudjuk, hogy egyes zsidó gondolkodók a hellenizmus hatására komolyan foglalkoztak a reinkarnáció lehetőségével. Azt ma már nem lehet tudni, hogy az ilyen elméletek mennyire voltak közismertek Jézus korában; a döntő azonban Jézus válasza, amely a feltételezés leghatározottabb visszautasítását tartalmazza: *Sem ez nem vétkezett, sem a szülei, hanem az Isten tetteinek kell rajta nyilvánvalóvá válniuk* (9,3k).

Egy további hivatkozási hely a *Jakab levél* egyik kifejezése: A nyelv az a tagunk, amely egész testünket beszennyezi, és egész *életkörünket [trokhosz tész geneszeósz]* lángba borítja(3,6b). A kifejezés, amely szó szerint ezt jelenti: keletkezések ill. születések körforgása, valóban hasonlít azokra a fogalmakra, amelyeket az indiai nyelvben gyakran használtak a reinkarnáció jelölésére. (A görög orfikus tanítás körében is ismert kifejezés volt, és az egymást követő újjászületések körforgását értették alatta.) A Jakab levél megírásának idejére azonban a kérdéses görög kifejezés eredeti jelentése megváltozott. Köznyelvi szólás lett belőle, amely kifejezte az élet változékonyságát: az embernek hol jobban, hol rosszabbul alakul a sorsa. A rabinikus irodalom is ebben az értelemben használja a 2. sz. közepén (Vö. Mussner, *Der Jakobusbrief*, HThKzNT, Freiburg 1964, XIII,1,165. o.) Gyakran idézik *Jézus és Nikodémus* beszélgetését is (Jn 3,5–7). Mint ahogyan az előző tanulmányban is szó esett erről, az újjászületés keresztény értelemben itt és most, jelenlegi életünkben történik, amikor az ember megtér, és semmi esetre sem a halálunk után.

A Biblia tanítása ezen a téren teljesen egyértelmű és világos. Számítatlan helyen hangsúlyozza és feltételezi az emberi élet és a halál egyszerűségét: *Halandók vagyunk, mint a víz, amelyet kiloccsantanak a földre és nem tudnak többé összegyűjteni* (2 Sám 14,14). *Amint az ember számára az a rendelkezés, hogy egyszer haljon meg, és utána ítéletben legyen része, úgy Krisztus is egyszer áldozta fel magát, hogy sokaknak bűnét elvegye* (Zsid 9,27k). Az egyszerű halál az Újszövetség felfogása szerint Isten végérvényes szeretetébe visz bennünket: *Tudjuk ugyanis, hogy ha földi sátrunk összedől, Istentől kapunk lakást: örök otthont a mennyben, amit nem emberi kéz épített* (2 Kor 5,1). Ezért buzdít olyan sokszor a Szentírás a jelen életünknek mint egyszerű lehetőségnek a jó felhasználására: *Bár csak hallgatnátok ma az Ő szavára: ne keményítsétek meg a szíveteket...* (95 Zsolt 7). *Lelkesítsétek egymást minden nap, amíg a ma tart...* (Zsid 3,13b). *Használjátok fel az időt...* (Ef 5,16; Kol 4,5). *Amíg tehát időnk van, tegyünk jót mindenkivel...* (Gal 6,10). A *dúsgazdag és a koldus Lázár* példabeszédében sincs lehetősége a pokolra jutott gazdagnak, hogy a következő életében jóvá tegye hibáit.

A reinkarnáció hívei a karma [~ lélek] szerepét és erőfeszítéseit tartják fontosnak ahhoz, hogy az ember elérhesse végső célját. A Szentírás ezzel szemben az örök életet Isten ajándékeként mutatja be, amelyhez nem emberi teljesítményeink által, hanem Isten ingyenes kegyelme révén juthatunk. Ezért mondhatja a szőlősgazda: *Én az utolsóknak is annyit szánok, mint neked...* (Mt 20,14), vagy Jézus a latoknak: *Bizony mondom neked, még ma velem leszel a paradicsomban* (Lk 24,43).

A reinkarnáció-tan az emberi szenvedés miéjtjére azzal válaszol, hogy a lélek egy előző inkarnáció alkalmával vétkezett, ezért kell szenvednie. A Szentírás szerint is a bűn révén került a szenvedés a világba. Azt azonban határozottan tagadja, hogy az ember mindig mindig személyes bűnei miatt szenvedne (Lk 13,2–5; Jn 9,3). Ugyanakkor megmutatja a szenvedés értelmét és szerepét a megváltás művében: *Kiegészítem testemben azt, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik, az ő Testének, az Egyháznak javára* (Kol 1,24). A hittel elfogadott szenvedés megtisztít: *Tudjuk azt is, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden a javukra válik...* (Róm 8,28).

A keresztyén álláspont tehát egyértelmű: a reinkarnáció tana ellentétben áll a kinyilatkoztatással, a Biblia és az Egyház tanításával. Ha sok keresztyén mégis szívesen elfogadná ezt az elméletet, bizonyára azért teszi, mert a reinkarnáció-tan szerint a sorozatos újjászületések során végül a legutolsó bűnös is üdvözlne és nem jutna senki az örök kárhozatra.

Vágvölgyi Éva

Szövegelemző módszer

Ez a módszer a szöveg belső összefüggéseinek feltárásában és ezek segítségével a szentíró tanításának jobb megértésében nyújt segítséget. Az elemzés során egy táblázat megadott egységeinek »hálójába« fogjuk az adott szentírási részt és ez a háló fogja ki számunkra a szöveg lényegét, tanítását, olyan szempontokra is rávilágítva, melyek a pusztá szövegolvasás során elkerülik a figyelmünket.

A szövegelemző módszer menete

A módszerhez nem szükséges különösebb felkészültség, a csoport tagjai közül bárki vezetheti a közös munkát. Előre elkészítjük és mindenkinek kézbeadjuk a szükséges táblázatot (a fejlécut ld. a következő lap alján). *A lépések:*

1. A vezető előre *kiválasztja* a megfelelő szentírási részt.
2. Az elemzés megkezdése előtt valaki a csoportból *hangosan felolvassa* a kiválasztott szöveget.
3. A csoport közösen *feldolgozza* a szöveget:
  - a. Mondatról mondatra haladva kitöltik a táblázat *első négy oszlopát*.
  - b. A táblázat első négy egységének kitöltése segítséget ad a *következő két oszlop* kitöltésében.
4. Ebben a lépésben az egyes egységeken belüli nagyobb *összefüggések megállapítása* következik:
  - a. *Hely:* Milyen helyváltoztatások figyelhetők meg a szövegben és milyen irányulást mutatnak?
  - b. *Idő:* Milyen időegységet fog át a szöveg és van-e ennek jelentősége a mondanivaló szempontjából?
  - c. *Személyek:* Kik a személyek és hogyan csoportosíthatók egymáshoz való viszonyuk alapján?
  - d. *Működés, cselekvés:* Milyen cselekedeteket hajtanak végre az egyes szereplők, ezek milyen részletességgel vannak kifejtve, mit mutat ez számunkra?
  - e. *Ismétlések:* Az ismétlődő motívumok a szentíró szándékára világítanak rá, mi az, amit hangsúlyozni akar?

Módszer

- › f. *Feszültségek, ellentétek*: A különböző irányulások közötti feszültségek, az egyes szereplők és csoportok közötti feszültségek megfigyelése a vázlat alapján. Az egyes cselekedetek vagy történések közti ellentéttel a szentíró milyen tanítást akar kiemelni számunkra?
- 5. A szöveg részleteiben való *elmélyülés*, a részletek közt mutatkozó összefüggések megismerése után a szöveget tartalmi szempont szerint osztják fel kisebb egységekre a résztvevők. Kérjük, hogy adjanak is címet nekik, melyek jól kifejezik az adott rész lényegét. Ezt a munkát párban vagy kicscsoportban ajánlatos végezni.
- 6. Az eredmények *összesítése* után újra közösen, a vezető irányításával megkeresik a nagyobb tartalmi egységeket, melyből kiderül a szöveg felépítése.
- 7. A vezető röviden *összefoglalja* az elemzés eredményeit, az adott szentírási részben közösen felismert tanítás lényegét.
- 8. Rövid *elcsendesülésben* a vezető az elemzés során megismert tanítást a mai életre, magunkra vonatkoztatva néhány kérdést tesz fel a résztvevőknek, melyekre mindenki önmagának válaszol.

Gyakorlati tanácsok 1. A szöveg kiválasztása. A szövegelemző módszer szinte minden szentírási rész feldolgozására alkalmazható.

- 2. Felkészülés. A vezető előre dolgozza fel a kiválasztott szöveget az szövegelemző módszerrel, ennek alapján tudja majd:
  - › a. esetleg kiegészíteni a közösen végzett munka eredményeit,
  - › b. összefoglalni a tanítás lényegét,
  - › c. előre elkészíteni az elcsendesülésben felteendő kérdéseket.

Nem hátrány, ha bizonyos szavaknak – például rokonértelmű szavak előfordulásakor, ahol a fordító stilisztikai okokból szinonimákat használ – utána tud keresni az eredeti szövegben vagy a konkordanciában. Az egzegézishez hasznos segítséget jelenthet valamelyik szentíráskommentár.

SZERKEZETI ELEMZÉS					
Hely	Idő	Személyek	Működés és cselekvés	Ismétlések	Feszültség és ellentét
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮

Élő Ige
BIBLIAISKOLA
Szent Jeromos Bibliatársulat

A MÁRK EVANGÉLIUM RÉSZEKRE BONTÁSA

A/ Alapgondolat

Mostani vizsgálódásunk folyamán arra a kérdésre keresünk választ, hogy hogyan is teremtette meg Márk az Evangélium műfaját. Az evangélista a rendelkezésére álló szóbeli és írásbeli hagyománygyűjteményt viszonylag változtatás nélkül fűzte össze, mint ahogy ezt már az előzőkben nyomon követtük (5. óra, ld. JF 15.sz.). Ezért az így született írásmű szövegét tekintve nem egységes. Márk zsenialitása nem annyira az írásban, inkább a szerkesztésben mutatkozik meg. Alkotása a szövegek egyenetlensége ellenére egységes mű. Az evangélista ezzel egy új műfajt teremtett: Jézus Krisztus örömhírét a világ számára, az Evangéliumot.

Közös munkánk során kettős feladattal kell megbírkoznunk:

1. A Márk evangéliumban egybe dolgozott hagyományok áttekintése.
2. A Márk evangélium szerkezete.

B/ Szentírási szöveg: Márk evangéliuma

C/ Bevezetés

1. A Márk evangéliumban egybe dolgozott hagyományok áttekintése

Márk evangéliumának a leghosszabb, összefüggő része a **Szenvedéstörténet*, amely önálló egységet képez az evangéliumon belül. Az írásműnek körülbelül egynegyedét teszi ki. A terjedelem már önmagában is jelzés számunkra a Szenvedéstörténet fontosságát illetően. Az evangélium megírása előtti időszakból írásban ránk maradt hitvallásformulák mutatják, hogy milyen központi szerepe volt Jézus halálának és feltámadásának a születőben lévő Egyház hitében és életében. A Szenvedéstörténet az, amely választ ad arra

az alapvető fontosságú kérdésre, hogy »Miért kellett a Messiásnak szenvednie?«. Tulajdonképpen az egész Márk evangélium is erre a kérdésre adott válasz. Egy német teológus szellemes megfogalmazásában Márk evangéliuma nem egyéb, mint egy Szenvedéstörténet hosszú bevezetővel. Mint egy vörös fonal húzódik végig az egész Evangéliumon a Jézus szenvedésére való utalások sora. Már a Mk 3,6-ban megjelenik az első határozat Jézus ellen: »Erre a farizeusok kimentek és tanakodni kezdtek a Heródes-pártiakkal, hogyan okozhatnák vesztét.«

Mint ahogy a mágnesek köré a vasreszelék, úgy rendeződnek Márk evangéliumában a Jézus nyilvános működéséről szóló szóbeli és írásbeli hagyományok a Szenvedéstörténet központi magja köré.

Az evangélista a Szenvedéstörténethez fűzi hozzá a **Jeruzsálemi vitabeszédek* kis gyűjteményét a farizeusokkal, a Heródes-pártiakkal, a szadduceusokkal és írástudókkal. Ez az egység megvilágítja a kiélesedő konfliktust, és előkészíti az utolsó, nagy összeütközést, mely Jézus halálához vezet.

Szintén a Szenvedéstörténethez kapcsolja Márk a **Végidőkről szóló beszédet* (Mk 13). Ez a beszéd az őskeresztény közösség számára is hordoz aktuális választ, pl. arra a kérdésre, hogy miért késik a parúzia, vagyis az Úr második eljövetele, és hangsúlyozza a keresztények éberségének fontosságát. A végidőkre vonatkozó, eszkatológikus teológiai tanítás nem szokatlan, a páli levelekben is több helyen előfordul.

A **Tanító beszédek* (katekétikai) gyűjteménye közvetlenül a Szenvedéstörténet előtt kapott helyet (Mk 10). Jézus övéit földi működése végén, a szenvedés előtti napokban részesíti tanításban arról, hogy mit kell vállalnia annak, aki őt követi.

A **Csodák* kis blokkjától a Mk 9-ben és Mk 10-ben itt most eltekintünk.

A következő egység a **Kenyérszaporítás* (Mk 6-8). Az Evangélium két eseményről számol be, melyek a pogánymisszió felé való nyitás irányába mutatnak, és beszámolnak arról, hogy Jézus milyen kapcsolatban volt a zsidókkal és a pogányokkal.

A második lépésben az evangélium első részét tanulmányozzuk.

Márk a két hagyományt, a **Keresztelő Jánosról szóló anyagot* és **Jézus nyilvános működésének kezdetének* leírását nagyon markánsan megkülönbözteti egymástól (Mk 1) Már itt az elején megnyilvánul Márk egyéni stílusa abban, hogy mindjárt kezdetben, ebben az első részben röviden összefoglalást ad Jézus kilétéről és szerepéről az üdvtörténetben. Mint egy nyitánnyal vezet be az elkövetkezőket, melyeket evangéliumában majd bővebben ki fog fejte-

ni. Ez az egység, Jézus nyilvános működésének kezdete a **Kafarnaumi nappal* zárul és a **Galileai vitabeszédek* követik (Mk 2,15-3,6).

További hagyományegységek még a **Példabeszédek* (Mk 4) és a **Csodák gyűjteménye* (Mk 4,35 – 5,43). Márk evangéliumában a csodák szerepét a gyakoriságuk mutatja, egyedül nála találunk tizenhat csodát.

A **Szenvedés* többszöri *megjövendölése* is nagyon fontos Márknak. Ez az, ami elvezeti az olvasót a Szenvedéstörténethez, és érzékelteti a mindjobban elmélyülő drámai ellentétet. Nem sokkal a **szenedés első megjövendölése* előtt (Mk 8,31) kezdi Jézus a tanítványok számára kinyilvánítani magát (Mk 8, 27). Péter vallomása az első valódi tanúságtétel Jézus Messiás-voltáról. Erre a vallomásra válaszul a szenedés első megjövendölése, mintegy helyreigazítva, korigálva a hamis messiásképet. A rendkívül kemény visszautasítás (»Takarodj előlem, sátán!«) mutatja, hogy milyen nagy a kísértés arra, hogy hamis elvárásokat támasszanak a Messiással kapcsolatban (vö.Lk 4,1-13).

A **szenedés második megjövendölése* is a tanítványok értetlenségével kerül ellentétbe (Mk 9,31).

A **szenedés harmadik megjövendölése* (Mk 10,33) a Szenvedéstörténet rövid leírása. Az evangélista mintegy a tanítványoknak szóló tanításhoz fűzi hozzá. Itt a legerősebb a tanítványok értetlensége, itt a legnyilvánvalóbb az ellentét, hogy Jézus szolgálattal, szenvedéssel, a megaláztatás útján fog hatalomra jutni és uralkodni.

Márk a különböző hagyományokat egybefűzte evangéliumában: úgy illesztette őket egymáshoz, mint ahogy kövekből házat épít az ember. De hogy a kövek együtt maradjanak, kötőanyag is kell. Ez a kötőanyag volt az evangélista szerkesztő munkája. Ezeket a hagyományegységeket lazán fűzte egymáshoz, a hagyomány egységeit gyakran csak egy kötőszóval kapcsolta össze, pl. és, akkor, ezután, amikor, egyszer, később, máskor, majd, egyik szombaton.

Azért ezeket a nagyobb hagyományegységeket Márk természetesen nem hagyta egészen megmunkálatlanul, mint ahogy azt a Mk 4,10-12-ben is láthattuk. Időközben ugyanis a keresztény közösségek élethelyzete, körülményei megváltoztak ahhoz képest, amikor Jézus köztük élt és tanított. Az Evangélium írója a közben felmerült problémákra és kérdésekre is választ, útmutatást akart adni. Munkáját egyfajta »újr olvasáshoz« hasonlíthatjuk: miközben »olvassa« az összegyűjtött hagyományanyagot, saját értelmezésében adja tovább. Nem Jézus életrajzát akarta megírni: a sokrétű hagyományanyagot egy időrendi és földrajzi keretbe összefogva fejt ki saját mondanivalóját. Márk evangéliuma »hithirdetés történet formájában és fordítva« (F. Porsch).

1. sz. melléklet: a hagyomány egységei (■ Márk szerkesztői szövege)

A Keresztelő és Jézus 1,2-15	a kafarnaumi nap 1,21-39	Galileai vitabeszéd 2,15-36
------------------------------------	--------------------------------	-----------------------------------

világoskék

sötétkék

narancs

Példabeszédek 4,2-10.19-20.26-33	Csudák 4,35-5,43	Kenyérszaporítás 6,34-8,9
-------------------------------------	---------------------	------------------------------

sárga

zöld

lila

1. 8,31	2. 9,31	Tanító-katekétikai gyűjtemény 10,2-12.17-27.35-45	3. 10,33k
------------	------------	---	--------------

piros

piros

szürke

piros

Szenvedés 11,1-23	Jeruzsálemi vitabeszédek és tanítóbeszéd, 11,27-33; 12,13-17; 12,18-27.28-34	Végidőről szóló beszéd 13	Szenvedés és feltámadás 14,1-16,8
----------------------	--	---------------------------------	---

piros

narancs

mogyorószínű

piros

2. A Márk evangélium szerkezete

A Márk evangélium szerkezetének, tagolásának nyomkövetésére számtalan szempont kínálkozik, mi ezekből hármat emelünk ki. A szöveg tagolása, részekre bontása

a/ az események helyszíne alapján

b/ a drámai kifejelet szempontjából

c/ a személyek és csoportok közti kapcsolat alapján

a/ Az események helyszíne alapján

Az evangélium első kilenc fejezetében Jézus főként Galileában tartózkodik: először csak Kafarnaumban és környékén, majd egyre tágabb körben mozog. Aztán Fülöp Cézaráájából jövet (Mk 8 vége) keresztülvág Galileán (9,30). A Mk 10-el kezdődően már útban van Jeruzsálem felé. A Jeruzsálembé vezető úton – erről rövid közjáték formájában számol be az Evangélium – Jézus a vele tartó tanítványokat tanítja. Majd megérkezünk Jézus életének másik nagy színhelyére: Jeruzsálembé. Kimagasló és egyedülálló hely ez, Jézus szenvedésének és halálának színtere. Az Evangélium befejezésében a tanítványok megkapják küldetésüket: menjenek Gallileába, onnan fog újtára indulni a keresztény közösség.

b/ A drámai kifejtés szempontjából

Ebből a szempontból az Evangélium két világosan elkülönülő részre oszlik. Az első részben – Péter vallomásáig Fülöp Cézaráájában – az emberek megtapasztalhatják Jézus nyilvános működését, tanítását, és tetteit látva feltehetik a kérdéseiket: Kicsoda Jézus? Miféle tekintéllyel rendelkezik?

A Mk 8,27-ben, – a vallomás után, amelyet Péter mond ki a tanítványok nevében, – Jézus olyannak mutatkozik, mint aki nem a csodálatos tettek véghezvitelében, hanem az emberek szolgálatában látja küldetése teljesítését. Ebben a második szakaszban a tanítványok értetlensége folyamatosan szemben áll Jézussal, aki egyre világosabban felismeri és egyre következetesebben a magáénak tudja a szenvedés útját, egészen a haláláig. Az események sodrában ez folyamatosan növeli a drámai feszültséget.

c/ A személyek és csoportok közötti kapcsolatok vonatkozásában

Jézus és tanítványai szinte kezdettől fogva szemben állnak ellenfelekkel (vö. Mk 2,23-27). A kérdező, ámuldozó tömeg eleinte semlegesen áll közöttük, de előbb-utóbb döntésre kényszerül. A második részben (a Mk 6-tól kezdődően) egyre növekszik a szakadék a szenvedés felé vezető úton egyre határozottabban kitartó Jézus és az ezt elfogadni képtelen tanítványok között. A szembenállásból adódó feszültség a Mk 10-ben éri el tetőpontját, amikor Jézus harmadszor és a legrészletesebben jövendöli meg szenvedését és háromszoros nyomatékkal beszél a szolgálatról. A harmadik részben (Mk 11-től) Jézus és tanítványai – immár Jeruzsálemben – még egyszer szemben találják magukat ellenfeleikkel. Ekkor azonban a tanítványok elmenekülnek, és a szembenállás az egyedül ott maradó Jézus hallgatásában és halálában fejeződik ki.

2. sz. melléklet (a köv.. oldalon): **Tagolás**

Fejezet	I. Helyszín	II. Drámai kifejtés	III. Személyek közötti kapcsolat
1	A Jordán partján (1,1-13)	A mennyei szózat: „...az én szeretett Fiam”	Jézus és Keresztelő János (1,1-13)
2	A. Nyilvános működés Galileában és környékén:	A. Kicsoda Jézus?	A. Jézus és tanítványai – a nép és az ellenfelek
3	1,14	1,14	1,14
4		↓	↓
5		8,26	6,6a
6			
7		B. Jézus kinyilatkoztatja önmagát	B. Jézus és a tanítványok közötti szakadékok
8		8,27	6,6b
9			↓
10	B. Úton Jeruzsálem felé (10,1-52)		10,52
11	C. Jeruzsálemben		
12	11,1		
13		↓	
14		16,8	C. Jézus és tanítványai szemben a jeruzsálemi ellenfelekkel
15			11,1
16	16,8		↓
			16,8

Figyelemre méltó, hogy mindhárom megközelítésben különleges szerepet játszik a Péter-vallomás és a szenvedésnek ezzel összefüggő első megjövendölése. Ez olyan fordulópont, amely megnyilvánul mind az út, mind a drámai kifejtet, mind pedig a kapcsolatok szövevényének vizsgálatá során.

D/ Óravázlat

<i>Feladat</i>	<i>Módszer</i>	<i>Eszközök, időbeosztás</i>
1. Énektanulás: »Ne félj, ne aggodj« c. ének	kotta a kézben (esetleg több szólamban is megtaníthatjuk)	Énekelj az Úrnak c. gyűjtemény, 258. sz. 10 perc
2. Az Alapgondolat alapján röviden bevezetjük az óra témáját, majd a Márk evangéliumban egybe dolgozott hagyományegységeket csoportmunkában próbáljuk felfedezni. A kiosztott papírokon csak a megfelelő egységek evangéliumi helyét tüntetjük fel; a résztvevők próbálják megfelelő névvel ellátni az adott hagyományegységek »tégláit«. Ezt követi az összesítés és az értékelés, melynek során a vezető röviden előadja a Bevezetésben írtakat, majd a résztvevők munkája mellé kihelyezi a színes papírokból elkészített »téglákat«, hagyományegységeket (1. sz. melléklet), és felépíti belőlük az Evangéliumot.	A/4-es fehér papíron a hagyományegységek, de csak a szentírási hely legyen rajtuk feltüntetve. Kiscsoportos munka. Kiértékeléskor a vezető rövid magyarázata, és az előre elkészített, különböző színű hagyományegységek a csoportok munkájához – alá- vagy föléhelyezése, így az egyezések és a különbségek jobban látszanak.	Újszövetségi szentírás Ahány csoport, annyi sorozat A/4-es fehér lap a megfelelő szentírási helyekkel színes, előre elkészített lapok ceruza, ragasztó 30 perc csoportmunka 20 perc összegzés
3. Az Evangélium szerkezetének vizsgálata a Bevezetésben megadott	A táblázat kitöltése kiscsoportos munká-	Újszövetségi szentírás

három szempont alapján. Néhány bevezető gondolat után a résztvevők megkapják a kitöltendő táblázatot, mely csak a fejléctet, a fejezetbeosztást és az alcímeket tartalmazza (2. sz. melléklet). Kiscsoportos munkában megbeszélnek és a megfelelő helyre beírják az adott szempont szerinti szövegtagolódást. A csoportmunka összegzése során a vezető az előre elkészített, megfelelő méretű táblázatot elhelyezi a csoportok által kitöltött táblázatok mellé, és a Bevezetésben megadott szempontok alapján rövid magyarázatot, indoklást fűz hozzá. Ha az idő rövidsége vagy más ok miatt nem tudják mindhárom táblázatot csoportmunkában feldolgozni, akkor a végén, a vezető mondja el azt, amire nem jutott idő.

4. Befejző ének és ima

ban. Összegzés táblázatok és a vezető által előre elkészített táblázattal való egyeztetés, rövid magyarázat. ceruza

közös ima, ének szöveg mint fent

A Szent Jeromos Bibliatársulat budapesti Központjában „Élő Ige” címmel bibliaiskola működik hitoktatók és érdeklődők részvételével. Az órákat - a nyári szünet kivételével - minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig tartjuk. A kidolgozott anyagot folyamatosan közreadjuk a Jeromos füzetek állandó mellékleteként. Jelen füzetünk a hatodik óra anyagát tartalmazza.

A sorozatot szeretettel ajánljuk füzetünk Olvasóinak figyelmébe, abban a reményben, hogy sok aktív lelkipásztor és hitoktató számára segítséget fog jelenteni.

Budapest, 1994. július.

Szeretettel: Gelly Anna, Pantó Eszter, Vágvölgyi Éva
órávezetők; Tarjányi Béla szakmai vezető

Gyürki László

AZ ÖRDÖGTŐL MEGSZÁLLOTT EMBER MEGGYÓGYÍTÁSA ÉS AZ ARCHEOLÓGIA

A Genezáreti tó keleti partján – Kurszi vidékén – a munkások 1970-ben útépités közben kemény kövekbe ütköztek, amelyek egy kapu alapjai voltak. Ez a kapu egy bazaltkőből épült útra nyílt. Természetesen azonnal értesítették a régészeket, akik azután szakszerűen föltárták az egész területet. A feltárásról szóló beszámoló érdekes fényt vet az evangéliumok egyik csoda-elbeszélésére, továbbá megold egy szövegkritikai problémát is.

Kurszi helység a Genezáreti tó keleti síkságán található, amelyet Gálaád magaslatának meredek sziklafala határol. Ezt ma Golán fensíknak nevezik. A Kurszi név egy kis halászkikötőt jelölt a tó partján, amely mindeztideig ismeretlen volt a régészek számára. Kora a cseréplelelek alapján a Kr.u. első századra tehető. Pár méterrel ettől egy régi épület maradványai is ezt a nevet viselik, és ezen romok feltárását szeretnénk most ismertetni.

Bizánci kolostor és templom Kursziban – A feltárt területet nagy vonásokban így írhatjuk le. A feltárás során nyilvánvalóvá vált, hogy egy szent helyről van szó. A terület 90 cm-es fallal volt körülveve (143x123 m területet foglal el). A szent területre egyetlen kapun lehetett bejutni. Ez a kapu a fal nyugati oldalán található, a Genezáreti tóra néz és egy őrtorony is védte. Az udvar közepén emelt épülethez 5 m széles és 50 m hosszú szépen kövezett út vezetett. A régészek azonnal felismerték egy bizánci korból való szentély alapjait, amelyet kolostor vett körül.

A bizánci kor jól ismert hagyománya szerint először az átriumba lépünk, amely szabad ég alatti udvar, négy oszlopcsarnokkal körülveve. Az átrium alatt egy nagy ciszterna található,

amelyben 500 m³ vizet lehet tárolni. Az átrium mögött egy háromhajós kis templom volt. A központi hajó 7,65 m széles és 24 m hosszú. Ez a hajó apszisban végződött, ahol egy püspöki trónus nyomai is fölfedezhetők. Az oltár alatt szentek maradványait őrző ereklyetartó volt. A hajó padlózatát nagyon szép mozaik borította: a kerületnél geometriai rajzok, középen pedig növényi motívumok. A képrombolók sajnálatos módon megrongálták őket. Az apszis északi sarkánál egy négyszögletes sekrestye, a déli oldalnál pedig egy ugyanekkora terem, amely a keresztelőkápolna szerepét töltötte be. Nagyon régi és ritka a felirata: phosztisztérion (megvilágosítás). A kereszttség értelmére utal, amely bemenetel Krisztus világosságába. Az egyik sarokban megtalálták a keresztelő medencét is. Felirata szerint 585-ből való, Mauritius császár idejéből. A templom déli oldalán lévő kis kápolna kriptájában a régészek több mint 30 férfi csontvázát találták meg. Kétségtelenül a kolostor szerzeteseit temették ide.

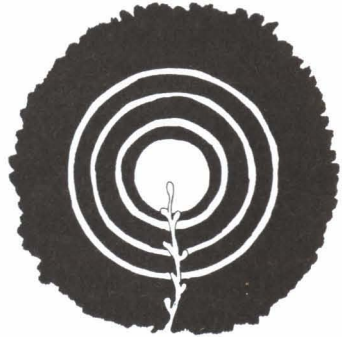
Végül a hegy meredek lejtőjén, néhány méterre a kolostortól, egy kis kápolna maradványai is előkerültek. Két egymás mellé helyezett teraszról áll. A keleti 1,80 m-rel magasabban van, mint a nyugati. Ez utóbbi négyszög alakú (8,25 m az oldala) és egy nagy köblokkot vesz körül, amely 7 m magas. A másik terasz kis apszisban végződik, egy természetes barlangból lett kialakítva. Padlóján ugyanolyan típusú mozaikokat találtak, mint az alul lévő templomban. A falak mellett lévő padok azt bizonyítják, hogy egy kis imateremről van szó.

Cserépletek, feliratok és az építési stílus alapján 5-6. századra tehető az épület-együttes. A 7. században az egészet lebombolták, minden valószínűség szerint a perzsák. Ezután a hely elhagyatottá, lakatlanná vált egészen napjainkig.

A kolostor-templomhoz fűződő esemény – Milyen eseményre emlékeztet a templom és a kolostor a sziklás lejtő lábánál? A régi zarándok iratok *Kursziba*, vagy *Khorsziába* helyezik a Máté evangéliuma szerint két, Márk és Lukács szerint pedig egy ördögtől megszállott ember gyógyítását (Mt 8,28-34; Mk 5,1-20; Lk 8,26-39). A gonosz lélektől gyötört ember a hegyoldal sírboltjaiban és a hegyekben tanyázott, folyton kiabált és kö-

vekkal verte magát (Mk 5,5). A gonosz lelkek kérésére Jézus megengedte, hogy egy sertéskondába menjenek, amely azután a hegyoldalból a tóba rohant és a vízbe fulladt.

Szent Márk és Lukács az eseményt Geraszába helyezi. Ez a város ismert volt Transzjordánia fennsíkján, több km távolságra a Genezáreti tótól. Szent Máté *Gadara* városát nevezi meg, amely kétségtelenül közelebb van a tóhoz, mint Gerasza, de még mindig elég távol van ahhoz, hogy megfeleljen a csodaelbeszélés részleteinek.

Origenész 250 körül ezt írta: Gergesza, a gerazénusok földje, régi város, egészen közel a tóhoz. Ennek a vidékén mutatják a hegy meredek lejtőjét, ahonnan az ördögtől megszállott sertéskonda a vízbe rohant. A név eléggé elformátlanodott a *Khorszia* névre. Ezen a néven említik a zsidó szövegek is a 3-5. században.

A feltárás alapján így lehet összegezni az eredményeket: Origenész leírása megfelel az evangéliumi elbeszélés részleteinek. Ezenkívül, a bizánci kor zarándokai is a tó partjára helyezték ennek a gyógyításnak a helyét és nem a távolabbi Geraszába, vagy Gadarába. Most pedig, a romok feltárása után megállapíthatjuk, hogy ezek a szent helyek ezt az evangéliumi emléket őrzik. A kis kápolna a hegy oldalában a barlang előtt kétségtelenül arra a helyre emlékeztet, ahol Jézus találkozott az ördögtől megszállott emberrel. A síkságon lévő kolostorban a körülzárt területen a zarándokok megpihenhettek és lehetőséget találtak az imádságra és elmélkedésre.

Külön említésre méltó, hogy az archeológiai leletek egy szövegkritikai problémát is megoldanak: Jézus nem Geraszában, sem Gadarában gyógyította meg az ördögtől megszállott embert, hanem *Gergeszában*, amelyet a *Khorszia* – *Kurszi* – név rejt magában.

SZENTFÖLDI HÍREK

Tekercs hadművelet A közelmúltban – Amir Drori-nak, az Izraeli Régészeti Főhatóság igazgatójának vezetésével – 16 régész-csoport kezdett alapos kutatásba, hogy a Júda sivatagjában esetleg még fellelhető emlékeket, iratokat összegyűjtsék.

A múlt év őszén egy Jerikó-környéki barlangban 12 papírlap töredékét találták meg. Ezek nem vallási tartalmúak, de betekintést nyújtanak a Kr.u. 2. század-végi zsidó menekültek gazdasági körülményeibe (pl. egy adóslevél is van köztük). Ugyanott egy kánaánita harcos 5000 éves csontvázát ásták ki. Más helyeken különféle tárgyak kerültek elő a történelemelőtti időktől az iszlám korszakig terjedő múltból. Egyik helyen egy zsidó imakendő-darabra bukkantak, az előírás szerinti bíborlila rojtokkal. Kumránban ősi datolyaprést találtak; feltevések szerint az ezzel kipréselt szirup az a méz, amelyre a Biblia hivatkozik („tejjel-mézvel folyó ország”). Idén januárban Jerikó közelében aranyékszereket és pénzerméket ástott ki az egyik csoport, köztük egy utánzat ezüst-dínárt.

A munkában palesztínok is résztvesznek (16 tudós és 200 munkás), de az akció mégis vitát keltett. A zsidók szeretnék az összes leletet a magukénak tekinteni, a palesztínok viszont ezt úgy tekintik, mint annak a vidéknek a kifosztását, amely az autonómia-tárgyalások során az ő területük lesz. A kutatás vezetői viszont azt hangoztatják, hogy régóta tervezett kutatásról van szó, amely csak pénzhiány miatt indult meg ilyen későn (közvetlenül a terület átadása előtt).

Perzsa tömegmészárlás 1380 éve Jeruzsálemben az Óvárostól nem messze, a Mamilla városrészben építkezés földmunkái közben talaly egy földalatti üregben csontvázak ezreire bukkantak. Kiderült, hogy a perzsák által 614-ben megölt keresztények egy csoportjának titkos temetési helyét találták meg.

A perzsa hódítók az addigi keresztény uralom gyökeres felszámolására 30-60000 keresztényt öltek meg, közülük közel 25 ezret a Mamilla negyedben. Egy Timóteus nevű keresztényt köteleztek a holttestek eltávolítására. Ő nagy részüket a sivatagba szállította, de a feljegyzé-

sek szerint sikerült több ezret a város mellett a mamillai barlangban elrejtene. Ezeket fedezték most fel, amit a csontok közt talált pénzérmék, továbbá a barlang falába karcolt kereszték és görögnyelvű feliratok is igazolnak.

Az ügy vitát keltett, mert rögtön a felfedezés után az ortodox zsidók tartottak igényt a csontokra (hogyan saját szertartásuk szerint temessék el őket), mondván, hogy biztosan zsidó ősök maradványai. A régészeti hatóság – meggyőződve arról, hogy keresztényekről van szó – titokban kiemeltette a maradványokat a görög ortodox egyháznak akarta átadni. Végül a vallásügyi minisztérium – miután egy éven át hiába tárgyalt a két igénylővel – egy meg nem nevezett semleges helyen temette el a csontokat; most úgy látszik, hogy korábbi nyilatkozataik ellenére sem a zsidók, sem az ortodox keresztények nem indítanak pert a minisztérium ellen.

Ekron város romjai Az 1948-ban alapított Revadim kibbuc egyik lakója már az első években felhívta a figyelmet egy romokat rejtő dombra (ún. tell-re). Ezt csak a közelmúltban tárta fel egy amerikai és izraeli régészektől álló csoport. Kiderült, hogy a Tel-Mikne névre keresztelt romváros a Bibliából is ismert Ekronnal, a Filisztea északi határán fekvő ősi várossal azonos. A város már a Kr.e. 15. században is létezett, és békében élő kánaáni nép lakta. 200 évvel később azonban a filiszteusok meghódították. A zsidók sokáig nem tudták elfoglalni, bár Júda földje Ekron határáig terjedt (ld. Józs 13,3; 15,11; Bír 1,18); Sámuel idejében a filiszteusok Ekronba vitték a zsákmányul ejtett szövetség ládáját (1 Sám 8,10). Dávid és Salamon korában a filiszteusok a zsidók uralma alá kerültek, majd egy ideig felváltva Egyiptom, AsszírIA ill. Júda fennhatósága alá, végül a 8. századtól hosszabb ideig AsszírIA alattvalói lettek. A nagy kultúrájú gazdag város – amint Amosz próféta megjövendölte (Ám 1,8) – Kr.e. 603-ban az Egyiptom és Babilon közötti háborúban elpusztult. A filiszteusok királyságának Nebukadnezár vett véget: királyukat és a nép nagy részét Babilonba száműzte. A most feltárt város erődítményekből, lakónegyedből, előkelők villáiból és ipari zónából állt. Különösen jelentős volt a fém-, a textilfestő- és az olivaolajipar. A leletek közt olajprések is vannak; a virágzás éveiben az Asszír Birodalom a mai Izrael területén termelt és Ekronban préselt olajból évente mintegy 1000 tonnát exportált.

Rövid hírek A Galileai tó déli csücskében, a Jordán völgyében fekvő Menhaemya községi tanácsa elhatározta, hogy a kedvező természeti adottságok felhasználásával parkot létesít, amely az Édenkert, a *Paradicsom rekonstrukciója* lesz. (A Babiloni Talmud szerint az Éden ettől délre, Bet-Seán közelében terült el.) Azt remélik, hogy a létesítményt évente közel egymillió turista fogja felke-

resni. Mesterséges szigetet, vad-gyümölcsös erdőt, múzeumot, környezetvédelmi központot, üdülőfalut és szállodákat is terveznek. –

Haifa közelében a tengerben egy késői *bronzkori hajó* roncsait fedezték fel. A hajó sok bronztömböt is szállított fegyverek és szerzsámok gyártásához. – Az Arava-völgyben (a Holt tengertől kb. 70 km-rel délre), az Ezekiel könyvében (47,19) szereplő Tamár feltételezett helyén, egy oltárt és néhány rituális tárgyat találtak, amelyek az első templom idejéből származnak. – Szép *mozaikpadlókat* fedeztek fel Názárettől északra Szeфорiszban, amely a rómaiak korában Galilea fővárosa volt. – A *Gólán fennsík*on a legújabb ásatások kerekén 50 *település* romjait tárták fel. Keresztény és zsidó jelképek sok helyen együtt fordulnak elő; ez is igazolja, hogy a jeruzsálemi zsidó-keresztény közösség 68-ban a város elpusztítása előtt oda menekült, s leszármazottaik később is ott éltek. – Megnyitották a látogatók számára az 1980-as évek elején Ma'aleh Adumim-ban (Jeruzsálemtől keletre a Jerikóba vezető út közelében) feltárt és részben helyreállított monostort, amely az 5. században élt *Szent Mártíriusz remetebarlangja* helyén épült. Igen látványosak a színes mozaikpadlók és a sok használati eszköz. – Jeruzsálemben a keresztények nemrég kaptak engedélyt egy építkezések során most feltárt régi sírban nyugvó vezeklő fiatal (kb. 25 éves) szerzetes újratemetésére, aki eredetileg a testére csavart kb. 6 kg-os láncokkal együtt feküdt a sírjában.

Az izraeli Holyland újság 1994/1-2. sz. alapján összeállította Székely István.

OLVASÓINK KÉRDEZIK

 Kérdés: Árnyalták-e tudásunkat az újabban előkerült apokrifek? Hová tegyük Hénokot? (Hamvas Bélánál olvastam róla.) Tényleg van ilyen könyv, vagy ez már csak emléke egy apokrif, szent és titkos őstudásnak?

Válasz: Az apokrifek világa régóta ismert a Biblia kutatói előtt. Szövegeiket kiadták, lefordították, értelmezték, magyarázták. A Vanyó László professzor által szerkesztett Ókeresztény írók fordításai között is sok érdekes szövegemléket találhatunk. Az apokrifek fontos, bizonyító erejű írások a kánoni iratok mellett még akkor is, ha feldolgozásuk során megannyi mesészerű részlettel, legalábbis nem ún. történeti adattal találkozunk. Az apokrifek nem jelentenek szenzációt. A Makkabeus könyvek pl. a zsidóság és a protestáns egyházak számára apokrifek, de nem a katolikus egyház számára. Hénoch apokalipszisének magyar fordítását, amely nemrégiben újra megjelent, igen érdekes előszó vezet. Nem hagyományosan katolikus vagy protestáns, vagy éppen zsidó bibliamagyarázat. Hamvas Béla csodálatos kultúrfilozófiai bölcsességgel, szinte belső elragadtatással írja műveit, amelyeknek nagy szuggesztív ereje van – mély reflexiók egy műhöz. Mondhatnánk, szinte egy, a homokból előbukkant ókori váza maradványait, darabjait rakja lélekkel egygyé. Természetesen ez is hozzátartozik a bibliamagyarázathoz, azt árnyaltabbá teszi, mégsem helyettesíti azt, vagy teszi éppen fölöslegessé, ha az néha talán száraznak is tűnik. Mindkettőnek megvan a maga szerepe és küldetése.

(Szécsi József világi teológus válasza)

 Kérdés: Melyek a fő kérdései a mai katolikus bibliakutatásnak? Milyen források állnak rendelkezésre? Várható-e fontos új eredmény, vagy csak finomító, elmélyítő részletek?

Válasz: A mai bibliakutatást elsősorban az alábbi kérdések foglalkoztatják:

1. Tisztázni a Bibliában leírt események történeti hitelességét, a rendelkezésünkre álló források segítségével a lehető legpontosabban megismerni azokat az eseményeket, amelyek során a kinyilatkoztató Isten kapcsolatot teremtett az emberiséggel. Források: a Biblia szövege, archeológiai leletek,

Kérdezz-Felelek

Biblián kívüli írott emlékek (pl. feliratok, apokrifok, egyéb írásos leletek Közel-Kelet különböző helyeiről (Egyiptom, AsszírIA, Babilónia, Ugarit, Edfu, Kumrán, stb.) [történetkritikai módszer].

2. Feltárni a Biblia teljes szövegében azt a tanítást (jelentést), amelyet Isten sugalmazása nyomán a szent írók a korabeli olvasók számára ki akartak fejezni. Ezért tanulmányozni kell a bibliai és rokon nyelveket, a kor kulturális, társadalmi, politikai és vallási viszonyait, a tudomány és filozófia korabeli szintjét. Az a tanítás, amit a szent szerzők ki akartak fejezni, csak a fentiek figyelembevételével érthető igazán [segéd tudományok].

3. Tanulmányozni a tanítás (retorika) korabeli formáit [retorikai elemzés], a szóbeli és írásos elbeszélés módjait és szokásait az adott népeknél és a Bibliában [narratív elemzés], feltárni a bibliai korok emberének ill. a bibliai szövegek fogalmi szintjét és rendszerét [szemiotika], végül pedig a szóbeli emlékek áthagyományozásának valamint az írott szövegek át- és egybeszerkesztésének módjait és szabályait [hagyománytörténet, szerkesztéstörténet].

A fenti célok, módszerek és eszközök ma általánosan jellemzőek mind a katolikus, mind a (mérvadó) protestáns bibliakutatásra; a kutatás eredményei, a kutatók megállapításai és szövegértelmezései természetesen lehetnek különbözők.

A különbségek abból adódnak, hogy sok kutató sajátos céllal és érdeklődéssel közelít a szent szövegekhez. A bibliai szövegek értelmezése során vannak, akik a./ elsősorban az egyház hagyományos magyarázatát részesítik előnyben [kánonkritika], b./ a zsidó teológiai hagyományokat tekintik legfőbb magyarázó elvnek [összehasonlító valláskritika], c./ a szövegeknek az embe-
rekre és társadalmakra gyakorolt hatását kutatják [hatástörténet-kutatás], d./ a társadalmi viszonyok [szociológiai értelmezés], e./ az ún. kulturális antropológia [antropológiai értelmezés], vagy éppen f./ a lélektan ill. a mélylélektan [lélektani értelmezés] fényében vizsgálják a Bibliát. A bibliaolvasó közösség ill. réteg mai társadalmi problémáira keres választ a szent iratokban g./ a fel-
szabadítási teológia szentírás magyarázata és h./ a feminista szentírás magyarázat. Szinte minden fenti célt és értelmezésmódot tévesnek bélyegez i./ a fundamentalista szentírás magyarázat, mely minden esetben a szent szövegek betű szerinti értelméhez ragaszkodik.

A fentiekről bővebben ld. a Pápai Bibliikus Bizottság dokumentumában, melyet Füzetünk 15. számától folytatásokban közlünk.

(Tarjányi Béla egyetemi tanár válasza)

Rajkai István

A VILÁG BIBLIAMÚZEUMAI (2)

Hollandia: Szabadtéri Szentföld Múzeum (folytatás)

Körülbelül félúton, a fák hűvös árnyékában padok hívják megpihenni és elcsendesedni a múzeum látogatóit. A helyet kőfal veszi körül, rajta a Hegyi beszéd jelenetei domborműveken. Ezért is nevezik a múzeum e részét a **Hegyi beszéd helyének** (v.ö. térkép JerFüz. 15. sz. 24. old.). Ez a hely különösen is alkalmas arra, hogy elmélkedéssel vagy csendes imával elmélyedjünk Krisztus tanításában.

Az úton továbbhaladva kicsiny **halászfaluhoz** érünk, amelyet a 80-as években építettek a galileai halászfalvak mintájára.

A Galileai tó édes vize igen gazdag jóízű, finom halakban. A hal a környéken élő emberek számára ősidők óta a legfőbb megélhetési forrást is jelentette. A vidék már az ókorban híres volt fejlett halászatáról és halkereskedelméről. Mivel igen közel feküdt a legforgalmasabb római utakhoz, innen látták el szinte egész Palesztína piacait friss hallal.

A tó vizében Jézus korában is élő, nagyszámú halfaj közül háromféle érdemel említést. Az egyik a harcsa, amely pikkely nélküli hal, ezért a zsidó törvények szerint tisztátalan: *A vízben élő állatok közül bármelyiket megehetitek, ha uszonya van és pikkelyes. Amelyiknek nincs uszonya s nem pikkelyes, azt nem szabad megennetek; ezeket tartásotok tisztátalannak.* (MTötV 14,9k). Így a harcsát nem volt szabad fogyasztani. A vízben viszonylag nagy számban éltek pontyfélék is, ám az itt honos kis méretű fajták nem hoztak sok pénzt a konyhára. Húsa és nagysága miatt leginkább a tilápiát halászták, amit később *szentpéter-halnak* is neveztek, mert a hagyomány szerint Péter apostol ennek a hálnak a szájában találta meg a templomadó összegét, az egy sztatért (Mt 17,27). Gyors szaporodása és az új körülményekhez való rugalmas alkalmazkodása miatt ma a fejlődő országokban nagy számban tenyésztik, ahol az állati fehérje hiánya különösen a gyermekek fejlődésében igen súlyos betegségeket idézhet elő. – A halászfalu egyik épületében található a Nemzetközi Tilápia Alapítvány, amely évek óta fáradozik azon, hogy

a harmadik világ legszegényebb országaiban meghonosítsa e hal-faját. Teszi mindezt bibliai lelkülettel: *Éheztem és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok...* (Mt 25,35).

A halászfalut elhagyva rövid gyaloglás után (vagy kisvasúton) a **keleti városba** jutunk. A város mai arculata hosszú évtizedek állandó bővítő munkájának gyümölcseként alakult ki. Egyes épületei (így Pilátus palotája és a Szinédrium) már a világháborút megelőző években itt álltak, míg a Szentföld asszír, görög és római kultúráját bemutató épületegyütteseit jórészt később, a békeidőben húzták föl, amikor a múzeumjelleg vált hangsúlyossá.

A szűk kapun áthaladva tágas téren találja magát az ember, ahonnan keskenyedő utca vezet tovább. Ez a városrész a *hellénista idők* nagyvárosi hangulatát igyekszik visszaadni.

Közel-Kelet országai a Kr.e. 3. évszázadban görög befolyás alá kerültek. Az uralkodók gyakran a görög hódítók köréből kerültek trónra, és hamar érzékelhetővé vált a görög kultúra befolyása. A görög nyelvet Sziciliától Perzsiáig, a Balkántól Egyiptomig mindenütt megértették. Bár a hellénizálódott Kelet a Kr. előtti 1. században római uralom alá került, a görög kultúra hatása mindenütt érezhető maradt. A görög nyelv lehetővé tette a különböző vallási- és eszmerendszerek gyors megismerését. Az Ószövetség görög nyelvű fordítása, a Szeptuaginta is ekkor készült el.

A hellénista nagyvárosban egyik oldalukon nyitott üzletek és műhelyek váltják egymást. A zöldség- és gyümölcsbolt tarka, élénk színűre festett falai mellett az olajkereskedő nem kevésbé érdekes háza áll. Mellettük a pék üzlete, mely a nagyvárosból sosem hiányozhatott. A vagyonosabb réteg ugyanis nem otthon sütötte meg a mindennapi ke-

nyerét, megengedhette magának, hogy a pékségben készült változatos kenyérfajtákból válogathasson. Tudomásunk van arról, hogy káposzta- ill. szőlőlevéllel ízesített kenyeret is sütöttek. A péküzlet mellett egy római korból származó étterem mása áll, ahol a vendég egyszerű meleg ételt és italokat kérhetett. Az ilyen vendéglők jórészt a legforgalmasabb városi utcákon álltak. A falakat egyszerű római házakra jellemző freskók díszítik. Ma is be lehet térni ide néhány jó falatot enni. Az étlap a közel-keleti ételek színes választékával csalogat, sőt, némelyik állítólag több évszázados receptre megy vissza.

Az üzletekkel szemközti a kelmefestő műhelye áll. A kereskedők hozta, a birodalom sok helyéről származó ruha- és lakástextilanyagot itt lehetett be- ill. átfestetni. Az utca különleges színfoltja az egyiptomi gabonakereskedés. Akkoriban Egyiptom Közel-Kelet egyik legnagyobb gabonatermelő helyének számított. A bőséges termést hozó évek begyűjtött magvait nagy silókban raktározták el, hogy elég tartalék búza maradjon inséges időkre. A raktárak feltöltése után még mindig maradt elégséges gabona, amit a környező országok piacain magas áron pénzé tudtak tenni.

A múzeum érdekes színfoltja a görög lakóház. Eredetije a Kr.e. 2. századból származik, de a római időkben is kedvelték a hasonló megoldást. A görögök kezdetben nem sokat törődtek lakóházaik építészeti kialakításával. E házak anyaga általában vályogtégla volt. Ám annál pazarlóbban, nagy szaktudással emelték középületeiket, főleg templomaikat, amelyekben a honpolgári büszkeség és a vallásos érzület egyaránt kifejezésre juthatott. A középületek hatalmas kötömbjeit a bányákból szekéren szállították az építkezés színhelyére, ahol kötelek és csigák segítségével emelték fel, majd emelőrudakkal tették végleges helyükre.

A görög lakóház különös ismertetője az oszlopokkal körülvelt belső udvar (perisztülion), ahonnan a ház lakóhelyiségei nyílnak. A legtöbb e stílusban épült ház emeletes, így tehát a múzeum is. Az emeleti szobákat 1992-ben rendezték be, ahol ma többek között Athén egy részének modellje látható a Pantheonnal, a Pallasz Athéné tiszteletére emelt templommal együtt. Érdekes ábrák, makettek és használati tárgyak tanúskodnak a hellénista idők emberének életmódjáról.

A tolvaj (vö. Jn 8,1-11)

A villamoson zsebtolvajt fogtak. Talán huszonöt éves lehetett a fiatalember, kék szeme volt és fakószőke haja. Két férfi erősen fogta, a körben álló nők visítotztak, rendőrért kiáltva. Tagadásról szó sem lehetett, többen is látták, amint a nyitott szatyorba belenyúlt. A lármára a vezető megállította a villamost, kinyitotta az ajtót. A sokadalom lezállt, a tettest a járdára hurcolták.

Történetesen éppen ott állt Jézus, és érdeklődve nézte a fiatalembert. Egy vasutas, aki mostanáig fogta, odarángatta Jézushoz. Az emberek, a tanúk és a bámészkodók körülállták őket. A vasutasnak eszébe jutott, hogy néhány évvel ezelőtt kis kertjéből ellopták a cseresznyét, és most úgy érezte, hogy ez kis nyomorult tolvaj akár a gyümölcs eltulajdonítója is lehetett. A haragtól remegve szólt Jézushoz: "Ezt a gazembert zsebtolvajlásán értük a villamoson. Szabad-e átadni a rendőrnek, he?" Jézus bólintott: "Persze" - mondta. - "És azt javaslom nektek, hogy az hívjon közületek rendőrt, aki soha sem lopott semmit." A tömeg felzúdult. "Mit képzelsz ez rólunk?" - rikácsolta egy ráncos arcú idősebb nő.

Jézus nem sokat törődött a felháborodott emberekkel. Egy pad volt a közelben, odalépett és leült. A csödület, a károsult, a tolvajt fogó férfiak, az idős nő és a sok szájtató nem tágitott. Jézus ránézett az idős nőre, aki a leghangosabb volt a gyülekezésben, és rajzolgatni kezdett a földre a zsebéből elővett krétával. Az egyeneseknek és a görbéknek ugyan nem volt rajz formája, de az öregasszony egyszercsak dermedten elcsendesedett. A rajzból egyszercsak egy teáskanna rajzolódott ki a szeme előtt. Persze, tavaly ilyenkor, amikor meghalt a szomszédban magányosan élő öreg, ő azt mondta a leltározóknak, hogy bizony az az

övé volt, még a házfelügyelőt is tanúként hozta, némi készpénzzel támogatva annak emlékezetét. Az idős néni lassan hátrálni kezdett, és most a nagyszájú vasutas meredt rá az ábrára. Ő egy csőfógót látott, amit nemrég a raktárból úgy hozott ki, hogy éppen senki sem figyelt oda. "Hát ... az is ... ami az államé, az is számít ... ?" Gondolatai dadogtak, de nem szólt semmit, csak elengedte a szőke, kékszemű tolvajt, sarkonfordult és elment.

A károsultnak, a fiatalasszonynak meg az ábráról az jutott az eszébe, hogy évek óta augusztus végén az irodából hordja haza a gyerekeknek az iskolába szükséges papírhalmot, ceruzákat, vonalzót. Lehajtotta a fejét, és csendesen elindult a villamos felé. És a körülállók közül mindenkinek eszébe jutott valami. A kisiparosnak az adócsalás, a gyári munkásnak a fusiban javított autoalkatrész, a télesztagnak a kifizetetlen kukorica, a tenispálya gondnokának az elsikkasztott pályabér ...

Lassanként eloszlott a sokadalom. Jézus felnézett a fiatalemberre. Tekintete szomorú volt, a tolvajé is. A csendet Jézus törte meg: "Menj, és többé ne tedd!" A tolvaj elsomfordált. A villamos már korábban elment, a rendőrautó pedig ekkor érkezett. A rendőr kiszállt a kocsiból, megállt Jézus mellett. Nézték a rajzot. Mivel a rendőr semmiféle értelmet nem látott benne, megvonta a vállát, visszaiült a kocsiba.

Az eső csendesen elkezdett esni, és elmosta a járdáról a rajzot.

(Balthazár Zsolt: Az ötödik evangélium)

Rendhagyó hittantábor

Június 20-án táborba indultunk hitoktatóinkkal. Ez a tábor már a résztvevők összetételében is rendhagyó volt, mert a fele 12-16 év közötti gyerek, a másik fele pedig az alsó tagozat 2. osztályát végezte az idén. Eddigi táborozásaink során a felnőttek gondoskodtak étkezésünkről, mi mindig csak a terített asztalhoz ültünk le. Most viszont a közös főzés, mosogatás is rendhagyóvá tette együttlétünket!

A tábor vezetője Györgyi néni volt, aki a Szent Jeromos Bibliatársulat oszlopos tagja, jobb ill. bal kezeként Klári néni és Ildikó néni funkcionált. Erdélyi vendégeket is vártunk, ám ők különféle nehézségek miatt nem érkeztek meg. A nagyok egy része tagja a Györgyi néni vezette Szent Jeromos ifjúsági biblikus csoportnak. Az ő segítségével ismerkedtünk meg a táborban néhány érdekes bibliaolvasási, feldolgozási módszerrel, többek közt a Hétlépés és a Blúdes módszerrel. Ez nagyon nagy élményt nyújtott mindannyiunk számára, mert többségünk csak otthon, magában olvasgatta eddig a Szentírást. Most megtanultuk, hogyan oszthatjuk meg egymással gondolatainkat! Tetszetek nekünk ezek a módszerek, eddig el sem tudtuk képzelni, hogy a közös bibliaolvasás milyen szép és tanulságos lehet! A foglalkozásokon a nagyobb, 12-16 év közöttiek vettek részt, a kicsik ezalatt rajzversenyen küzdöttek elmélyülten, tábori élményeiket és a természet szépségeit megörökítve. Minden nap igeliturgiát tartottunk, ahol a közös ének is nagy élményt jelentett. A picik is élvezettel tanulták a Boda Marcsu és Barkóczy Eszter gitárjátékával kísért énekeket. A második Halas Kitti a délelőtti rajzverseny után megköszönte a Jóistennek a színeket, mert ettől sokkal szebb a világ!

A táborban örangyalok is tevékenykedtek. Mindenkinek volt egy védence, akire különös figyelmet fordított, és apró meglepetésekkel halmozta el. Az esték nagyon vidáman teltek, a jó hangulatot fokozták a furfangos vetélkedők, játékok is. Esténként a fürdőszoba birtoklásáért folyt a küzdelem. (Györgyi néni szerint a lányok fürdése idején a falu összes kutyája vonyított. Szerintünk ebben a holdtölte is közrejátszott!)

Közben volt egy születésnapos buli is, mert Kalmár Judit 13 éves, Györgyi néni Lucája pedig 12 éves lett. Csaba később balesetet szenvedett (no, nem az esti mese közben!). Állapota olyan súlyos volt, hogy a hitoktatók konzíliumra gyülekeztek. Ildikó néni Murphy törvénye értelmében közölte, hogy Csaba térdé eltört, mert táborban, orvostól távol, nincs az a fiútérd, ami el ne törne. Csaba térdét meg kell röntgenezetni! - szölt. De némi borogatás (lejegelt üdítő ital és egy két, kutyás mintájú konyharuha) reggelre tökéletesen meggyógyította. (Orvosok figyelmébe ajánljuk a módszert!)

Egy hét után lélekben gazdagodva, jó ételtől és még jobb nevetésektől testben is gyarapodva zártuk táborunkat. Szeptembertől rendszeresen találkozunk a Györgyi néni vezette ifjúsági bibliaórákon. Hálásak vagyunk hitoktatóink odaadó munkájáért, és Bors László plébános atyának, aki a plébániát rendelkezésünkre bocsájtotta. Reméljük, mi is örömet szereztünk neki, hiszen elmondása szerint ez egy igazi keresztény tábor volt.

Szeretettel írták: *Mester Móni, Barkóczy Eszter, Boda Marcsi, Tihanyi Viri, Albrecht Kata, Schoblocher Judus (Pecs)*

M e g h í v ó

▲ Bibliatársulat vezetősége nevében Társulatunk minden tagját szeretettel meghívom a Szent Jeromos Bibliatársulat 1994. évi

rendes közgyűlésére

☉ melyet 1993. okt. 1-jén de. 10 órától tartunk a budapesti Patrona Hungariae Gimnázium (Bp. IX. ker. Knézits u. 9-13.) dísztermében. Mivel távolabb élő Tagtársaink többsége a közgyűlésre várhatóan nem tud eljönni, lehetséges, hogy az okt. 1-jén 10 órára meghirdetett közgyűlés nem lesz határozatképes. Ezért az 1994. évi rendes közgyűlés második időpontja: 1994. okt. 1-jén de. fél 11, ugyancsak a Patrona Hungariae Gimnáziumban. (Ez a második közgyűlés a résztvevők számától függetlenül határozatképes.) A közgyűlés előtt 9 órakor közös szentmisén adunk hálát Istennek a kapott jótéteményekért.

☉ Szeretettel várjuk minden kedves társulati Tagtársunkat

☉ udapest, 1994. júl. 9.

Tarjányi Béla ügyv. elnök

A bibliaapostolság hírei

Nagy örömmel adunk hírt arról, hogy Jakubinyi György érsek úr kezdeményezésére, Nagy József plébános fáradozása nyomán, május 10-én megalakult Erdélyben a **Katolikus Magyar Bibliatársulat**. Az alakuló ülést Jakubinyi érsek úr nyitotta meg egy rövid elmélkedéssel (Ám 8,12: Keresik az Úr szavát, de meg nem találják). Ezután Nagy József atya ismertette a kidolgozott alapszabály-tervezetet. Miután ezt egyhangúan elfogadták, sor került a tisztségviselők megválasztására (elnök: Nagy József). Az alakuló ülés után az alapítók átvonultak az illetékes állami hivatalba (Törvényszék), ahol hivatalosan bejegyezték a

Társulatunk

---

társulatot. A hivatalos aktusok befejezése után a résztvevők a szemináriumban közös ebédrel ünnepelték meg ezt az örvendetes eseményt. Az alakuló ülésen Társulatunkat továbbképzési munkacsoportunk tagja, Marincsák László g.k. parókus képviselte. Kifejezte a Középeurópai Régió Központi Irodájának, valamint a Katolikus Bibliaszövetség világszervezetének jókívánatait, Társulatunk vezetősége és tagsága nevében pedig biztosította támogatásunkról az új magyar bibliatársulatot.

Az utóbbi időben más környező országokban is megalakultak a Szentírásra alapuló apostoli (lelkipásztori, evangelizáló) munka intézményei. **Szlovákiában** 1993 júniusában alakult meg hivatalosan a bibliaközpont a szepességi Svit községben; a Szepességi Egyházmegye szemináriumra – ahol a Kassai és a Rozsnyói Püspökség kispapjai is tanulnak – eddig is fő helye volt a Szentírásra alapuló tudományos, ismeretterjesztő és lelkipásztori munkának. **Szlovéniában** 1993 októberében alakították meg a Katolikus Bibliaközpontot Ljubjana székhellyel; nagy reményeket fűznek a már eddig is fennállt ökumenikus együttműködéshez. **Lengyelországban** a püspöki konferencia elhatározta bibliaközpont felállítását; idén ősszel az Oppelni Egyházmegye biblikus lelkipásztori hetet szervez.

Ausztriában nagy érdeklődéssel kísért sajtókonferenciát tartottak a Pápai Biblikus Bizottság múlt év végén megjelent **Szentírásmagyarázat az Egyházban** című dokumentumáról. A konferenciát Helmut Krätzl püspök vezette, Jacob Kremer és Gottfried Vanoni professzor közreműködésével. A sajtóközlemények kiemelik, hogy az iránymutató megnyilatkozás további bátorítást jelent a katolikus bibliatudósok számára; hangsúlyozzák kedvező hatását az ökumenikus együttműködésre és a zsidósággal való párbeszédre. Jelentősnek ítélik a történetikritikai módszer ajánlását (annak korlátait is megjelölve), s hogy emellett más korszerű módszerek is helyet kapnak a szentírás kutatásban. Fontos az állásfoglalás a fundamentalizmussal szemben, amely jámbor, de megtévesztő magyarázatokkal szolgál.

Vietnamban egy tudós csoport 22 éve dolgozik a **Szentírás eredetiből való fordításán**. Nemrégén elkészült az Újszövetség (magyarázatokkal együtt); az idén szeretnék kiadni ebből az első 30000 példányt. Az érdeklődés igen nagy; remélik, megkapják a szükséges állami enge-

délyt. A csoport tovább dolgozik a teljes Biblia fordításán. Ho Si Minh város érseke új hivatali épületében kicsiny, de jól felszerelt helyiségeket biztosított a fordítás és a kiadás munkájához. Az Újszövetség ki nyomtatásával egyidejűleg a fordító csoport szeretné megrendezni A Biblia Heté-t is.

Társulatunk életében példamutató kezdeményezés volt a Győri Egyházmegye Jeromos-csoportjainak budapesti látogatása a Pünkösöd előtti szombaton. Egy autóbusznyi lelkes érdeklődő, köztük gyerekek is, – Wolf Pál Péter egyházmegyei koordinátor, jánosomorjai plébános vezetésével, – látogatást tett a Dohány utcai zsinagógában, majd a szaléziek Don Bosco Házában élvezhették Tarjányi Ferenc atya vendégszeretetét és bemutatóját. Ezt követte Bibliaközpontunk megismerése, előadással, énektanulással és pihentető beszélgetéssel, játékkal. Végül a Szent István Bazilikában mondtak zsolozsmát, majd résztvettek a litánián és a szentmisén. – Társulatunk szombathelyi csoportja Dr. Karácsony Mária fáradozása nyomán május 7-én ünnepi összejövetelt tartott, amelyre vendégeket is hívott. Dr. Sill Ferenc Aba ferences házfőnök házigazdái köszöntése után a Kanizsai Dorottya Gimnázium zenekera és énekesei adtak elő Vivaldi, Esterházy Pál és Mozart-műveket (Rózsa Ferenc karnagy vezetésével); utána Gyürki László kanonok, szombathelyi egyházmegyei koordinátorunk foglalta össze a helyi csoport eddigi történetét, majd Tarjányi Béla professzor tartott előadást Jézus új országa címmel. Társulatunk céljairól és munkájáról Székely István beszélt, utána pedig a Szentföldet bemutató kiállítás megtekintésére, ismerkedő beszélgetésre, kiadványaink megismerésére és vásárlására volt lehetőség. – Itt javítunk ki egy **sajnálatos hibát**: A JerFüz 15. számában leírt márc.12-i bemutatkozás *nem Salgótarjánban*, hanem **Balassagyarmaton** volt, az ottani Egyházközségi Megújulási Mozgalom és a Varga András káplán atya vezetésével működő Jeromos-csoport rendezésében. – Társulatunk is résztvett az **Esztergom-Budapesti Főegyházmegye családi napján** (majálisán), amelyet Máriaremetén rendeztek Pünkösdhétfőn. A Szent Jeromos Bibliatársulat sátrát az egész nap folyamán sűrűn látogatták az érdeklődők és főleg a vállalkozó szellemű fiatalok. Sokan vettek részt a változatos játékokban, vetélkedésekben, s közben gyarapodhattak a Szentírás ismeretében és szeretetében, találkozhattak rokon érdeklődésű társakkal. A különféle műsorok, játékok Vágvolgyi Éva és Rajkai

---

István munkatársunk találékonyságát, hozzáértését és vezetőkézségét dicsérik. A foglalkozásokat Székely István és a továbbképzési munkacsoport tagjai vezették. – A **budapesti Jeromos-esték** előadója áprilisban Ternyák Csaba püspök atya volt (Hagyomány és Biblia), májusban pedig Brückner Ákos Előd O.Cist. plébános atya (Szentírás a családban és az egyházközségben). Mindkét alkalommal nagy volt az érdeklődés. A májusi összejevetel meglepetése volt a **Központunkkal szomszédos üres helyiségek birtokbavétele**, amelyeket – a tagság és támogatóink áldozatos anyagi segítségével – éppen a megelőző napon tudtunk hivatalosan átvenni.

Az **Esztergom-Budapesti Főegyházmege** Budapesten kívüli részének társulati koordinátora, dr. Beer Miklós pilismaróti plébános nagy lekötöttségére való tekintettel kérte e feladattól való mentesítését. Edigi segítségéért köszönetet mondva, az ő javaslata alapján **dr. Kalocsai József** tardosi plébánost kértük fel koordinátorként; ő vállalta és Paskai bíboros úr jóváhagyásával már el is kezdte ezt a munkát.

A **Magyar Szentföld hírei** Már hírt adtunk arról, hogy Társulatunk keretében megalakult a Magyar Szentföld Baráti Köre. A felhívás nyomán újabb jelentkezők kapcsolódtak be a munkába, és sokan küldtek információkat, emlékeket. A Kör tagjai és számos érdeklődő május 27-én látogatást tett az 50 évvel ezelőtt virágzó intézmény helyén, hogy emlékezzék a múltra és képet alkosson a teendőkről.

Rajzpályázat eredményhirdetése Mosonmagyaróváron Május 27-én kora déltután a Magyaróvári Keresztény Általános Iskolában nagyszámú résztvevő jelenlétében került sor a Szent Jeromos Bibliatársulat Győregyházmegei Központja által kezdeményezett és az említett iskola által meghirdetett rajzpályázat (illusztrációk Jézus példabeszédeire) ünnepélyes eredményhirdetésére.

Az iskola folyosóján csillogó szemmel sorakoztak a pályázat ifjú résztvevői 7 éves kortól 16 évesig, szüleik és tanáraik társaságában. A folyosó falait hosszan borították a színpompás festmények, ceruza- és krétarajzok, tanúsítva készítőik nagy átélését, a Biblia iránti szeretetét.

A többszáz pályamű legtöbbször a rendező magyaróvári iskolából érkezett, de sokan pályáztak a Győri Prohászka Ottokár Általános Iskolából, valamint Sopron, Kapuvár és számos más helység iskoláiból. A 3 korcsoportból összesen tizen kaptak díjat. Közülük legtöbbször az ir-

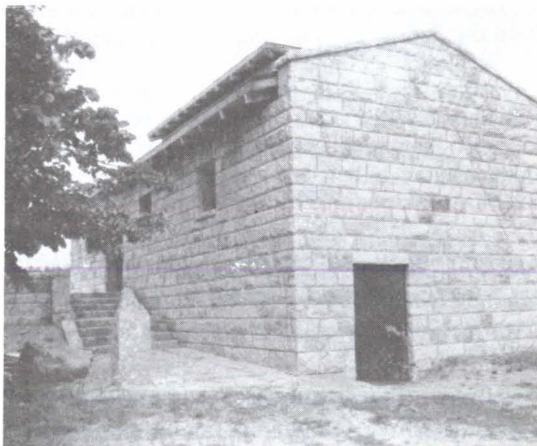

galmas samaritánus történetét választották témájuknak, de a Magvetőt, a Jó Pásztort és a megátkozott fügefát is sokan lerajzolták. Külön említjük a szép üvegablak-festményeket, amelyek a nyári tábor üveg-festményeinek próbaképei. A díjnyertesek résztvesznek a hansági tábor során a Hansági Kápolna üvegablakainak kifestésében Matusz Péter rajztanár úr vezetésével.

Az ünnepélyt Thiesz Józsefné igazgatónő nyitotta meg, majd egy gimnazista lány szavalt részleteket Gárdonyi Géza verseiből. Ezután Wolf Pál Péter jánossomorjai plébános, Társulatunk egyházmegyei koordinátora szólt a gyerekekhez. Megdicsérte buzgó részvételüket. Elmondta, hogy milyen nagy hiány van hazánkban jó templomi festőkben. Remélhető, hogy az itteni kis művészek közül lesz olyan, aki hivatásának választja a templomi festészetet. A nyertesek neveit az igazgatónő olvasta föl, és a rajztanár úr adta át az értékes könyvjutalmakat. A felemelő ünnepség agapéval ért véget. (Szeleczy Szilárd)

Szöd-Csörög: Szent Jeromos búcsú A Váci egyházmegye területén egy csöppnyi – 1200 lelket számoló településen, Szöd-Csörög-ben kápolna épül. Kápolna Istennek a falu szélén zöldellő rét közepén, örökzöld fenyvessel körülvéve. S lassan tör az ég felé, az Örök Ige felé, és központ lesz. A Magasság és Mélység találkozóhelye.

Hogyan is kezdődött? Éveken át, hónapról-hónapra összegyűltek a csörögi hívek, hogy imába foglalják kérésüket, álmukat: egy kis templomot a számukra oly kedves településen. Az ima meghallgatásra talált, az álmok lassanként valóság lesz. A Szödi MgTSZ jóvoltából Gedeon József szöd-csörögi plébánosnak sikerült a falu szélén telket vásárolnia, majd 1992-ben megindulha-

tott az építkezés. A kápolna tervezője Holnapi Dénes építészmérnök, ma premontrei szerzetes. Művészeti irányítója, pártfogója Pálos Frigyes hatvani prépost, művészettörténész. A külső homloka naszálykő, tetőszerkezete vörösfenyő, – erős, időt álló anyagok hirdetik: nem csak ma, de holnap is létezőnk. A kápolna védőszentjei: Szent Jeromos bibliafordító, Szent Kristóf, az utazók védőszentje, és Boldog Vác remete, a megbékélés embere. A hívek az alapkőletétel óta (1992) minden hónapban imára, misére gyűlnek össze a kápolnakertben. A kertben, ahol a plébános tábori misét tart, a gyerekek karácsonykor, húsvétkor misztériumjátékot adnak elő.

S miközben gyorsan telnek a napok, hónapok, a faragott kövek is megtalálják lassan a helyüket. A tetőszerkezetet a Gödi Piarista Szakmunkásiskola növendékei készítették el Kovács Gyula ácsmester segítségével, és ez év április 14-én helikopterterrel szállították a helyszínre és helyezték a falak fölé. A templom azóta is épül. A hívek várják, hogy megszülessék a találkozás szent helye: hogy itt találkozhasson testvér a testvérral, ember az Istennel.

Az épülő templom Szent Jeromos búcsúját ez évben is a helyszínen tartják szeptember utolsó vasárnapján. Adományokat örömmel fogadnak, hogy mielőbb sikerüljön befejezni (cím: Gedeon József, 2134 Sződ, Plébánia; szla sz. OTP 768-01169-4). [Turányik Ágnes beszámolója]

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten [az év páratlan péntekén du. 5-6-ig a Bibliaközpontban] **imaórát tart**, hogy Isten áldását kiejtsdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába. – A közös ima erejét Társulatunk életében kézzelfoghatóan tapasztaljuk. Az alakulás óta eltelt idő alatt óvatos reményeinket messze túlhaladva sok segítséget kaptunk, és sok mindent tehattünk a Szentírás-központú keresztény élet terjedése, fejlődése érdekében.

Az a támogató együttműködés, amely megnyilvánul Társulatunk Tagjai és fűzetünk Olvasói részéről – levelek, javaslatok, kritikák, kétkezi segítség, ima, tagdíj, adomány és még sok más formában, – igen nagy örömmel tölt el, és ezúton is szeretném mindezt a magam és mindannyiunk nevében szívből megköszönni!

Minden Tagtársunknak és Olvasónknak kellemes nyári pihenést kíván a Szerkesztőség és a Bibliaközpont munkatársai nevében: Tarjányi Béla

KOMMENTÁRSOROZAT AZ ÚJSZÖVETSÉGHEZ!

*A nagysikerű STUTTGARTI KISKOMMENTÁR
21 kötete folyamatosan megjelenik Társulatunk kiadásában.*

*Értéke a rövidség, a tudományos alaposág
és a biblikus-lelkipásztori, aktuális beállítottság.*

Előnyös megrendelési lehetőség!

*Aki megrendeli a sorozatot, annak minden kötet árából
10 % engedményt adunk!*

KIADVÁNYAINK:

- * Otto Knoch, **1. és 2. Tesszaloniki levél**, ford. Tarjányi Béla, **STUTTGARTI KISKOMMENTÁR** 12 (Szt. J. Bt.) Ára: 220,- Ft
- * W. Radl, **Galata levél**, **STUTTGARTI KISKOMMENTÁR** 9 **Most jelent meg!** (Szt. J. Bt.) Ára: 230,- Ft
- * B. Mayer, **Filippi és Filemon-levél**, **ST. KISKOMMENTÁR** 11, **Most jelent meg!** (Szt. J. Bt.) Ára: 240,- Ft
- * A. Hecht, **Közös utunk a Bibliához** [a közös bibliaolvasás módszerei] **Megjelenés előtt** (Szt. J. Bt.) Ára: kb. 200,- Ft
- * **Újszövetségi szentírás**, ford. Békés G. - Dalos P., 12., javított kiadás (Bencés Kiadó - Szt. J. Bt.) Ára: 280,- Ft
- * **Jézus nyomában – bibliai album**, I. rész, 144 színes, bera-
gasztható képpel. Ára: 250,- Ft (10 db-tól: 200,- Ft)
- * Vágvolgyi Éva, **Az aranyvirág** – mesék kicsiknek és nagyok-
nak (Szt. J. Bt. 1992). Ára: 180,- Ft
- * **BIBLIAI OLVASÓKÖNYV »A«, »B«** [hallássérült vagy értelmi
fogvatékos gyermekek számára] Ára: 158,- ill. 198,- Ft

Isten Szava

---

40 Ft

Éves hozzájárulás: 160 Ft (+ postaköltség)

*Erő, fény, béke,
Öröm.*

*Erő fénye
Fény békéje
Béke öröme.*

*Erő békéje
Öröm fénye
Béke ereje.*

*Fény öröme
Öröm békéje
Béke fénye.*

*Fény ereje
Erő öröme
Béke.*

[Hawa]

örökre megmarad
